3. สาระสำคัญแผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

3.1 ข้อมูลเพื่อการพัฒนา

3.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ

1.1 ความเป็นมา

1.2 ลักษณะทางกายภาพ

1.3 ข้อมูลการปกครอง/ประชากร

3.1.2 ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ

1.1 ข้อมูลเศรษฐกิจ

1.2 ลักษณะทางสังคม

1.3 โครงสร้างพื้นฐาน

1.4 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1 ข้อมูลเพื่อการพัฒนา

3.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ

1.1 ความเป็นมา

เดิมจังหวัดปทุมธานีเป็นถิ่นฐานบ้านเมืองแล้วไม่น้อยกว่า 300 ปี นับตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา คือ เมื่อพุทธศักราช 2202 มังนันทมิตรได้กวาดต้อนครอบครัวมอญเมืองเมาะตะมะ อพยพหนีภัยจากศึกพม่า เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกรุงเทพทวาราวดีศรีอยุธยา ซึ่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ครอบครัวมอญเหล่านั้นไปตั้งบ้านเรือน อยู่ที่บ้านสามโคก จากนั้นมาชุมชนสามโคกได้พัฒนามากขึ้นเป็นลำดับ ต่อมาในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช แห่งกรุงธนบุรี ชาวมอญได้อพยพหนีพม่าเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร อีกเป็นครั้งที่ 2 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ อนุญาตให้ตั้งบ้านเรือนที่บ้านสามโคก และครั้งสุดท้ายในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้มีการอพยพชาวมอญครั้งใหญ่จากเมืองเมาะตะมะเข้าสู่ประเทศไทยเรียกว่า “มอญใหญ่” พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวมอญบางส่วนตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคก อีกเช่นเดียวกัน ฉะนั้นจากชุมชนขนาดเล็ก “บ้านสามโคก” จึงกลายเป็น “เมืองสามโคก” ในกาลต่อมา

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเอาพระทัยใส่ดูแล ทำนุบำรุงชาวมอญเมืองสามโคกมิได้ขาด ครั้งเมื่อเดือน 11 พุทธศักราช 2358 ได้เสด็จประพาสออกเยี่ยมพสกนิกรที่เมืองสามโคกและประทับที่พลับพลาริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งซ้ายเยื้องเมืองสามโคก ยังความปลาบปลื้มใจให้แก่ชาวมอญเป็นล้นพ้น จึงได้พากันหลั่งไหล นำดอกบัวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเป็นราชสักการะอยู่เป็นเนืองนิจ ยังความซาบซึ้งในพระราชหฤทัยเป็นที่ยิ่ง จึงบันดาลพระราชหฤทัยให้พระราชทานนามเมืองสามโคกเสียใหม่ว่า “เมืองประทุมธานี”

จากการตรวจสอบเอกสารทางประวัติศาสตร์ โดยกรมศิลปากรสันนิษฐานว่า นามเมือง “ประทุมธานี” น่าจะมีที่มาจากการที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 โปรดเกล้าฯ พระราชทานเมื่อคราวที่เสด็จฯ ไปรับบัวจากชาวมอญ ในเทศกาลประเพณีรับบัวที่สามโคก ซึ่งจัดขึ้นในเดือน 11 จ.ศ.1177 อันเป็นช่วงเวลาที่บัวออกดอกเป็นจำนวนมาก จึงได้พระราชทานนามให้สมกับเป็นแหล่งบัวชุกชุม อย่างไรก็ดี สำหรับวันที่แน่นอนของการพระราชทานนามเนื่องจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์มิได้ระบุไว้ จึงมีการสันนิษฐานเทียบเคียงจากวันที่เริ่มประเพณีรับบัว วันขึ้น 13 ค่ำ เดือน 11 เรื่อยไปจนวันออกพรรษา ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11

สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ได้สรุปว่าถ้าถือว่าประเพณีรับบัวเริ่มในวันขึ้น 13 ค่ำ เดือน 11 ก็พอจะอนุโลมได้ว่า วันพระราชทานนามเมือง “ประทุมธานี” ตรงกับวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ.2358 อย่างไรก็ดี การที่จะนำข้อสรุปว่า วันพระราชทานนามเมือง “ประทุมธานี” ตรงกับวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ.2358 ไปใช้อ้างอิง ต้องระบุให้เข้าใจโดยทั่วกันว่า เป็นการสันนิษฐานแบบอนุโลมเท่าที่มีข้อมูลปรากฏ เนื่องจากยังไม่พบหลักฐานที่ชัดเจนในการบันทึกเรื่องนี้ (กรมศิลปากร)

พ.ศ. 2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงให้ใช้คำว่า "จังหวัด" แทนคำว่า เมือง ดังนั้น เมืองประทุมธานี จึงเป็นจังหวัดประทุมธานีเป็นต้นมา โดยเปลี่ยนการเขียนใหม่ด้วย คือ "ประทุมธานี" เป็น "ปทุมธานี" ขึ้นอยู่กับมณฑลกรุงเก่า มีเขตการปกครอง 3 อำเภอ คือ อำเภอบางกะดี อำเภอสามโคก และอำเภอเชียงราก ทั้งสามอำเภอตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาใกล้ ๆ กัน และมีอาณาเขตการปกครองของแต่ละอำเภอเป็นแนวลึกไปทางทิศตะวันตก ซึ่งไม่เหมาะแก่การปกครองเป็นอย่างยิ่ง ทางราชการจึงได้ประกาศให้แบ่งเขตการปกครองเสียใหม่ และให้ย้ายอำเภอเชียงรากไปตั้งที่ตำบลระแหงทางทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เรียกว่า "อำเภอระแหง" ไปก่อน ตามหนังสือศาลากลาง

เมืองประทุมธานีที่ 824/3228 ลงวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2458 แล้วให้เปลี่ยนชื่ออำเภอ ระแหง เป็นอำเภอลาดหลุมแก้วแต่นั้นเป็นต้นมา

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทางราชการให้ยุบจังหวัดธัญญบุรี เมื่อ พ.ศ. 2475 ทำให้จังหวัดปทุมธานีมีเขตพื้นที่อีก 4 อำเภอเพิ่มเข้ามารวมเป็น 7 อำเภอคือ อำเภอบางกะดี อำเภอสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกา อำเภอบางหวาย อำเภอหนองเสือ

(สำหรับอำเภอบางหวาย ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภอคลองหลวง" เมื่อปี พ.ศ. 2448 เมื่อทางราชการโดยบริษัทขุดคลองแลคูนาสยาม ได้ขุดคลองที่สองเชื่อมคลองรังสิตทางทิศใต้กับคลองระพีพัฒน์ทางทิศเหนือแล้วเสร็จ เนื่องจากตัวอาคารที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ริมคลองที่หลวง (ราชการ) ได้ขุดขึ้น)

เมื่อนายสุธี โอบอ้อม มาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ได้สนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองปทุมธานีเป็นอย่างมาก ได้สำรวจค้นหาศาลหลักเมืองปทุมธานีและสอบถามชาวเมืองปทุมธานี แล้วปรากฏว่า เมืองนี้ได้โยกย้ายตัวเมืองอยู่หลายครั้งและไม่เคยมีศาลหลักเมืองมาก่อนเหมือนเมืองอื่น ๆ จึงดำริเห็นเป็นสำคัญว่า ควรจะสร้างศาลหลักเมืองไว้ให้มั่นคง เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวปทุมธานี พร้อมทั้งให้เกิดความรักสามัคคีกันให้มากยิ่งขึ้น ทั้งยังจะนำความสงบสุขร่มเย็นมาสู่เมืองด้วย ความดำรินี้จึงเห็นพ้องต้องกันระหว่างข้าราชการ พ่อค้าแม่ค้า และประชาชน ได้ร่วมกันสละทรัพย์คนละเล็กคนละน้อย เมื่อดำเนินการสร้างศาลหลักเมืองขึ้นศาลหลักเมืองแบบจตุรมุขยอดปรางค์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้กำหนดการประกอบพิธียกเสาหลักเมืองจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันพุธที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2521 โดยมี ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานในพิธี มีการสมโภชเฉลิมฉลองเป็นงานใหญ่อย่างเอิกเกริก

ศาลหลักเมืองจึงตั้งเด่นเป็นสง่า อยู่หน้าศาลากลางจังหวัดปทุมธานี มีผู้คนมากราบไหว้บูชากันอยู่มิได้ขาด นับว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมน้ำใจของชาวปทุมธานี ให้มีความรักสมัครสมานสามัคคีกันให้แข็งแกร่ง เพื่อปกป้องคุ้มครองสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพรักยิ่งชีวิตของชาวไทยไว้ให้มั่นคงถาวรสืบไปชั่วกาลนาน

<u>สัญลักษณ์จังหวัดปทุมธานี</u> (ตราประจำจังหวัด)

รูปวงกลมมีสัญลักษณ์ดอกบัวหลวงสีชมพูอยู่ตรงกลาง และรวงข้าวสีทองอยู่ 2 ข้าง
ดอกบัวและต้นข้าว หมายถึง ความสมบูรณ์ด้วย พืชพันธุ์ธัญญาหาร
จังหวัดปทุมธานี ใช้อักษรย่อว่า "ปท"

<u>คำขวัญของจังหวัดปทุมธานี</u>

“ถิ่นบัวหลวง เมืองรวงข้าว เชื้อชาวมอญ นครธรรมะ
พระตำหนักรวมใจ สดใสเจ้าพระยา ก้าวหน้าอุตสาหกรรม”

<u>ธงประจำจังหวัดปทุมธานี</u>

สีน้ำเงิน หมายถึง พระมหากษัตริย์
สีขาว หมายถึง ศาสนา
ดอกบัวหลวงกับต้นข้าว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งดอกบัวและข้าว

ความหมายรวมของธงประจำจังหวัดปทุมธานี จึงหมายถึงว่าชาวจังหวัดปทุมธานีเป็นหมู่คณะที่มีความรักและความสามัคคีเป็นปึกแผ่นอันเป็นส่วนหนึ่งของชาติไทย ที่มีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ความสำคัญของธงประจำจังหวัดปทุมธานี

เป็นการเชิดชูเกียรติของจังหวัด บ่งบอกถึงสัญลักษณ์ของจังหวัด เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจชาวจังหวัดปทุมธานี ให้มีความรักท้องถิ่นและมีความร่วมมือร่วมใจกันสร้างสรรค์ ความเจริญ และมีความเอื้ออารีต่อกัน

ดอกไม้ประจำจังหวัดปทุมธานี

ดอกบัวหลวง

ต้นไม้ประจำจังหวัดปทุมธานี

ต้นปาริชาติ

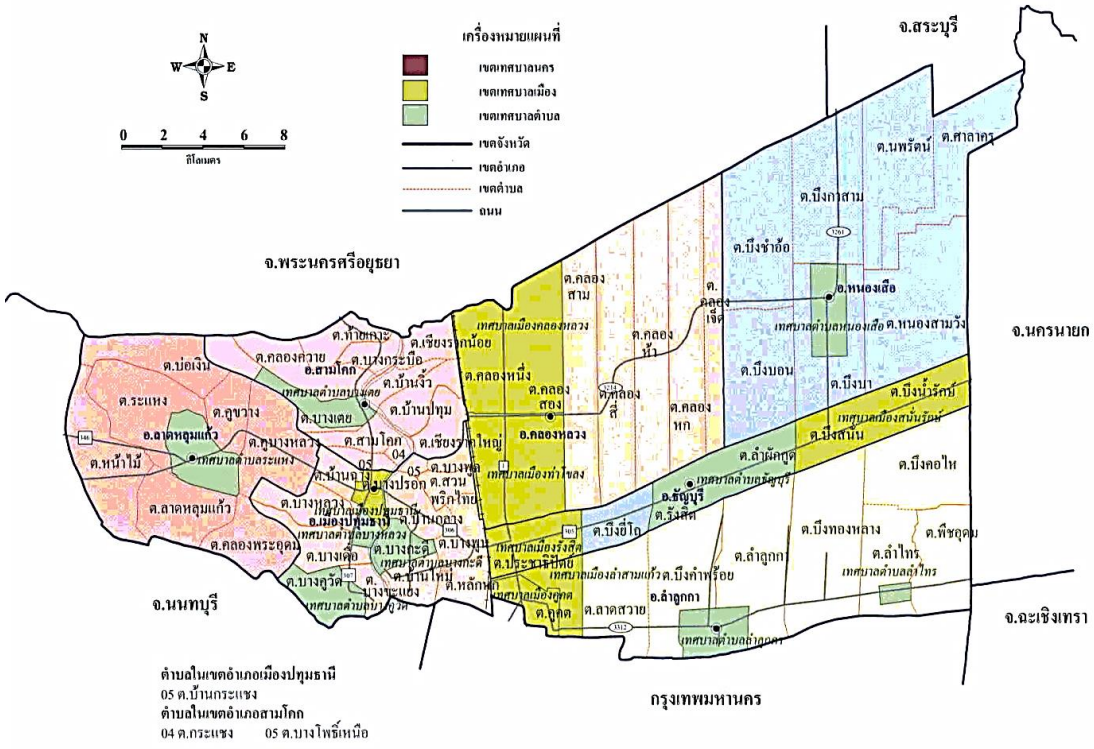
1.2 ลักษณะทางกายภาพ

1.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,525.856 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 953,660 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางไทร อำเภอบางปะอินและอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอหนองแค และอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก และอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
- ทิศใต้ ติดต่อกับเขตหนองจอก เขตคลองสามวา เขตสายไหม เขตบางเขน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และอำเภอปากเกร็ด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงขอบเขตจังหวัดปทุมธานี

1.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำโดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสามโคกเป็นระยะทาง 30 กิโลเมตร ทำให้พื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันตกของจังหวัดหรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้วกับพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมือง และอำเภอสามโคกกับฝั่งตะวันออกของจังหวัด หรือบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองบางส่วน อำเภอธัญบุรี อำเภอคลองหลวง อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา และบางส่วนของอำเภอสามโคกโดยปกติระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในฤดูฝน จะเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยประมาณ 50 เซนติเมตร ซึ่งทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นบริเวณกว้าง และก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา สำหรับพื้นที่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยานั้น เนื่องจากประกอบด้วยคลองซอยเป็นคลองชลประทานจำนวนมาก สามารถควบคุมจำนวนปริมาณน้ำได้ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับอุทกภัยมีน้อยกว่า

1.2.3 ลักษณะของดิน

พื้นที่จังหวัดส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียวจัด สภาพดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดจัด มี pH ประมาณ 6 - 4 ซึ่งเป็นลักษณะของดินเปรี้ยว โดยจำแนกได้ดังนี้ (1) ดินเปรี้ยวน้อยมีเนื้อที่ 35,964.06 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.20 (2) ดินเปรี้ยวปานกลาง 426,292.54 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 61.58 (3) ดินเปรี้ยวจัด 229,991.04 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.22

1.2.4 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ ละติจูดที่ 14 องศา 43 ลิปดา 20 ฟิลิปดาเหนือ และลองติจูดที่ 100 องศา 13 ลิปดา 30 ฟิลิปดาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 6 เมตร ในปีที่ผ่านมามีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 29.2 องศาเซลเซียส ซึ่งอากาศค่อนข้างร้อน ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 74.8ปริมาณน้ำฝนตกรวม 1,654.8 มิลลิเมตร โดยมีฝนตกชุกระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม

ตารางที่ 1.1 : อุณหภูมิสูงสุดต่ำสุดและค่าเฉลี่ยรายเดือนของจังหวัดปทุมธานีพ.ศ. 2564 – 2566

เดือน	พ.ศ. 2564			พ.ศ. 2565			พ.ศ. 2566		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย
เฉลี่ย		**29.9**			**29.2**			**29.3**	
มกราคม	36.0	15.5	25.8	36.5	20.5	28.5	36.0	17.5	26.8
กุมภาพันธ์	39.0	20.5	29.8	35.9	20.6	28.3	37.0	18.5	27.8
มีนาคม	39.5	23.0	31.3	38.3	23.7	31	39.0	21.1	30.1
เมษายน	39.0	24.5	31.8	39.7	19	29.4	41.0	23.7	32.4
พฤษภาคม	38.8	22.6	30.7	37	21.4	29.2	40.8	24.8	32.8
มิถุนายน	39.0	25.2	32.1	37.5	23.5	30.5	38.5	24.0	31.3
กรกฎาคม	39.0	24.0	31.5	36.7	24	30.4	37.5	24.5	31.0
สิงหาคม	37.8	23.6	30.7	36.5	23.5	30	37.7	25.5	31.6
กันยายน	36.5	24.0	30.3	35.5	23.8	29.7	37.0	24.5	30.8
ตุลาคม	35.3	23.0	29.2	35.5	21.2	28.4	36.2	24.4	30.3
พฤศจิกายน	36.1	21.5	28.8	35.8	20.9	28.4	36.3	20.0	28.2
ธันวาคม	35.5	18.5	27.0	34.2	18	26.1	36.5	18.1	27.3

ที่มา: สถานีตรวจอากาศจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1.2 : ความชื้นสัมพัทธ์ เป็นรายเดือน พ.ศ. 2564 – 2566

(หน่วย : ร้อยละ)

เดือน	พ.ศ. 2564			พ.ศ. 2565			พ.ศ. 2566		
	เฉลี่ยสูงสุด	เฉลี่ยต่ำสุด	เฉลี่ย	เฉลี่ยสูงสุด	เฉลี่ยต่ำสุด	เฉลี่ย	เฉลี่ยสูงสุด	เฉลี่ยต่ำสุด	เฉลี่ย
เฉลี่ย	**74.4**			**74.8**			**71.4**		
มกราคม	85.4	48.2	67.6	92.7	46.2	69.5	83.0	50.0	66.5
กุมภาพันธ์	93.8	47.7	71.3	89.5	56.8	73.2	90.0	50.0	70.0
มีนาคม	94.3	59.2	77.0	95.9	60.0	78.0	91.0	50.0	70.5
เมษายน	94.0	62.7	80.0	89.8	53.8	71.8	90.0	47.0	68.5
พฤษภาคม	89.3	60.0	74.8	87	60.9	74.0	89.0	52.0	70.5
มิถุนายน	83.0	52.8	68.8	92.7	63.2	78.0	85.0	56.0	70.5
กรกฎาคม	87.8	57.8	75.0	93.3	68	80.7	84.0	59.0	71.5
สิงหาคม	88.7	60.7	76.5	91.9	66.9	79.4	84.0	56.0	70.0
กันยายน	93.3	68.8	83.1	92.3	68.5	80.4	91.0	64.0	77.5
ตุลาคม	91.6	64.8	80.3	88.8	59.6	74.2	94.0	67.0	80.5
พฤศจิกายน	87.1	58.1	74.4	89.7	55.9	72.8	86.0	58.0	72.0
ธันวาคม	79.4	47.5	64.3	83.1	48.8	66.0	84.0	53.0	68.5

ที่มา: สถานีตรวจอากาศจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1.3 : ปริมาณน้ำฝนจังหวัดปทุมธานีเป็นรายเดือน พ.ศ. 2564 - 2566

เดือน	2564		2565		2566	
	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวันที่ฝนตก	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวันที่ฝนตก	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวันที่ฝนตก
รวม	**1,500.3**	**119**	**1,654.8**	**131**	**1,654.8**	**131**
มกราคม	-	-	1.5	2	-	-
กุมภาพันธ์	0.1	1	71.5	6	17.4	3
มีนาคม	37.5	3	143.9	8	-	-
เมษายน	177.6	14	40.9	9	74	4
พฤษภาคม	164.4	11	165.2	13	71.3	11
มิถุนายน	68.5	8	203	13	162.4	15
กรกฎาคม	185.6	18	162.6	20	102.7	13
สิงหาคม	182.6	18	366	19	113.4	13
กันยายน	313.8	25	318	20	215.5	21
ตุลาคม	209.1	19	132.1	9	170.3	14
พฤศจิกายน	43.1	4	47.3	11	21.7	7
ธันวาคม	-	-	2.8	1	47.8	3

ที่มา: สถานีตรวจอากาศจังหวัดปทุมธานี

1.2.3 แหล่งน้ำ

1) แหล่งน้ำผิวดิน

แหล่งน้ำธรรมชาติผิวดินที่สำคัญ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา (ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง) ซึ่งไหลผ่านอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสามโคก ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีลำคลองธรรมชาติและคลองชลประทาน ประมาณ 84 คลอง รวมความยาวประมาณ 1,062.4 กิโลเมตร แบ่งเป็นคลองชลประทาน จำนวน 29 คลอง รวมความยาว 780.8 กิโลเมตร

- คลองระบายน้ำ จำนวน 13 คลอง
- คลองส่งน้ำ จำนวน 9 คลอง
- คลองอื่นๆ จำนวน 7 คลอง

คลองธรรมชาติ จำนวน 55 คลอง ความยาวรวม 280.6 กิโลเมตร คลองต่างๆ นี้ ได้ไหลผ่านในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี โดยแบ่งออกเป็นพื้นที่ของอำเภอต่างๆ ได้ดังนี้

- อำเภอเมืองปทุมธานี มีแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางโพธิ์ คลองบางหลวงใต้ คลองบางหลวง คลองบางปรอก คลองเชียงราก คลองเจ้าเมือง คลองประปากรุงเทพฯ คลองบางคูวัด คลองเปรมประชากร

- อำเภอสามโคก มีแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางโพธิ์เหนือ คลองบางเตย คลองควาย คลองสระคลองเชียงรากน้อย คลองเปรมประชากร คลองเชียงราก

- อำเภอลาดหลุมแก้ว มีคลองพระอุดม คลองบางหลวง คลองลาดหลุมแก้ว คลองบางโพธิ์ และคลองสระ คลองสะแก คลองระแหง คลองสามวา

- อำเภอธัญบุรี มีคลองรังสิตประยูรศักดิ์ (เชื่อมระหว่าง แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำนครนายก)

เขตอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบ เพื่อการประปานครหลวง นอกเหนือจากแหล่งน้ำต่างๆ แล้ว จังหวัดปทุมธานียังเป็นจุดสูบน้ำดิบจากแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อนำน้ำดิบมาผลิตน้ำประปาให้บริการประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก โดยมีสถานีสูบน้ำบริเวณตอนล่างของปากคลองอ้อม ตำบลกระแชง (สำแล) อำเภอเมืองปทุมธานี เพื่อส่งน้ำตามคลองส่งน้ำดิบไปยังโรงกรองน้ำที่บางเขนและสามเสน เพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำที่จะนำมาผลิตน้ำประปา

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2552 กำหนดบริเวณอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบเพื่อการประปานครหลวง ครอบคลุมบริเวณอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอสามโคก อำเภอคลองหลวง ซึ่งมีขนาดพื้นที่ประมาณ 200 ตารางกิโลเมตร โดยสรุปว่า

1) ไม่อนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานอุตสาหกรรมที่มีน้ำทิ้งประกอบด้วยสารเป็นพิษประเภทโลหะหนักวัตถุมีพิษที่มีใช้ในการเกษตรและสารเคมีอื่นๆ ที่เป็นพิษ

2) ไม่อนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงเรียนอุตสาหกรรมที่มีน้ำทิ้งปริมาณเกินกว่าวันละ 50 ลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้ไม่รวมน้ำหล่อเย็น

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2531 ขยายบริเวณเพิ่มเติมอีก 150 ตารางกิโลเมตรกำหนดเพิ่มเติมว่าไม่อนุญาตให้ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่ม ยกเว้น อุตสาหกรรมที่มีข้อผูกพันตามกฎหมายหรือตามมติคณะรัฐมนตรี คือโรงงานกระดาษบางประอิน เขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครโครงการที่ 1 และ โครงการที่ 2 ยกเว้น โรงงานอุตสาหกรรมที่มีน้ำทิ้งปริมาณความสกปรกในรูป บีโอดี (BOD) ไม่เกินร้อยละ 1

2) ระบบชลประทาน

กรมชลประทานได้แบ่งเขตจัดสรรน้ำช่วยเหลือพื้นที่ทำการเกษตรของจังหวัดปทุมธานี โดยแบ่งการบริหารกิจการชลประทานออกเป็น 4 โครงการ ดังนี้

(1) โครงการชลประทานปทุมธานี รับผิดชอบพื้นที่นอกเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบริเวณพื้นที่เขตอำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอสามโคก รวม 2 อำเภอ พื้นที่นอกเขตชลประทานประมาณ 125 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 78,125 ไร่

(2) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตเหนือ พื้นที่ครอบคลุมในบริเวณพื้นที่เขตอำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี และอำเภอหนองเสือ รวม 3 อำเภอ พื้นที่ชลประทาน 409,041 ไร่

(3) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตใต้ พื้นที่ครอบคลุมในบริเวณอำเภอธัญบุรี และอำเภอลำลูกกา รวม 2 อำเภอ พื้นที่ชลประทาน 107,863 ไร่

(4) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรรลือ พื้นที่ครอบคลุมบริเวณพื้นที่เขตอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอสามโคก และอำเภอลาดหลุมแก้ว รวม 3 อำเภอ พื้นที่ชลประทาน 166,220 ไร่

รวมพื้นที่รับน้ำชลประทานประมาณ 683,124 ไร่ หรือคิดประมาณร้อยละ 72 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด ครอบคลุมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด โดยส่งน้ำผ่านคลองรังสิตประยูรศักดิ์ซึ่งเป็นคลองชลประทานเชื่อมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำนครนายก คลองพระอุดม และคลองซอยอีก 13 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

- อำเภอธัญบุรี ได้แก่ คลองรังสิตประยูรศักดิ์ และคลองระบายน้ำที่ 1 – 13
- อำเภอคลองหลวง ได้แก่ คลองชลประทานที่ 1 – 7 และคลองระพีพัฒน์
- อำเภอลำลูกกา ได้แก่ คลองหกวาสายล่าง และคลองระบายน้ำที่ 1 – 13
- อำเภอหนองเสือ ได้แก่ คลองชลประทานที่ 8 – 13 และคลองระพีพัฒน์

1.3 ข้อมูลการปกครอง/ประชากร

1.3.1 การปกครองและประชากร

ข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖ จังหวัดปทุมธานี มีประชากรรวม ๑,๒๑๙,๑๙๙ คน เป็นชาย ๕๗๖,๗๔๖ คน และหญิง ๖๔๒,๔๕๓ คน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย ๗๙๘.๐ คน/ตารางกิโลเมตร ประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดคือ อำเภอคลองหลวง รองลงมาคืออำเภอลำลูกกา อำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอธัญบุรี ตามลำดับ

ตารางที่ 1.4 เขตการปกครองและจำนวนประชากร ปี 2566

	เขตการปกครอง				ประชากร (คน)			ความหนาแน่น (คน/ตร.กม
	เทศบาลนคร/ เทศบาลเมือง/ เทศบาลตำบล	องค์การบริหารส่วนตำบล	ตำบล	หมู่บ้าน *(นอกเขตเทศบาล)*	รวม	ชาย	หญิง	
จังหวัดปทุมธานี	**30**	**35**	**60**	**494**	**1,219,199**	**576,746**	**642,453**	**798.0**
เมืองปทุมธานี	**30**	**35**	**60**	**494**	220,791	104,192	116,599	1,837.6
คลองหลวง	11	5	14	81	300,949	141,659	159,290	1,006.0
ธัญบุรี	2	5	7	89	217,355	101,381	115,974	1,938.6
หนองเสือ	4	-	6	22	56,676	27,994	28,682	137.0
ลาดหลุมแก้ว	2	6	7	69	72,157	35,111	37,046	383.6
ลำลูกกา	3	5	7	61	294,207	138,843	155,364	988.2
สามโคก	5	6	8	114	57,064	576,746	29,498	588.5

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

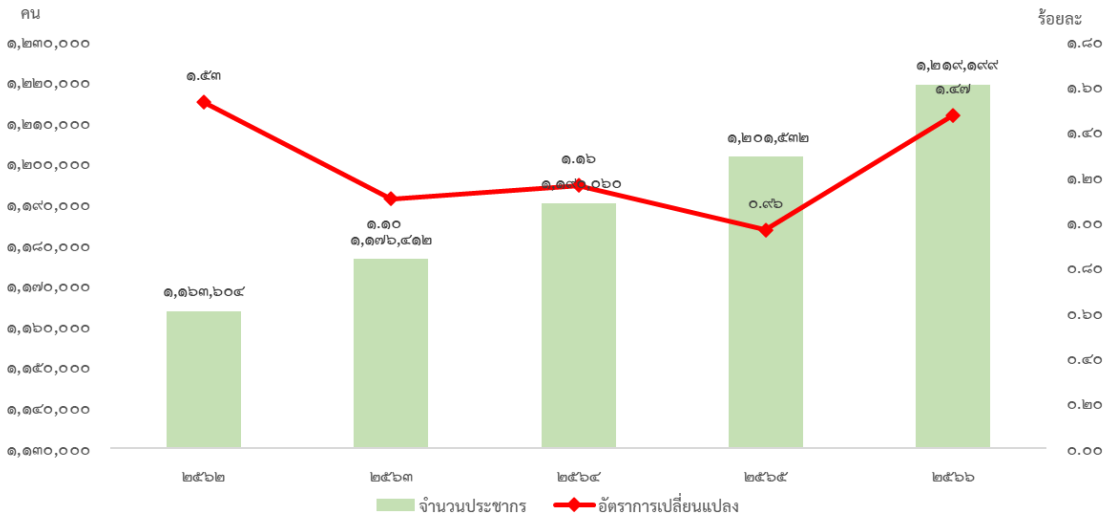
อัตราเพิ่ม/ลด ของประชากรจังหวัดปทุมธานี ย้อนหลัง 5 ปีของจังหวัดปทุมธานี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี 2566 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.47 โดยอำเภอที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรมากที่สุดคืออำเภอคลองหลวง ร้อยละ 1.92 รองลงมาอำเภอเมืองปทุมธานี ร้อยละ 1.66 อำเภอลาดหลุมแก้ว และอำเภอลำลูกการ้อยละ 1.43 ตามลำดับ

ตาราง 1.5 ประชากรจากการทะเบียน อัตราเพิ่ม เป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2562 – 2566

อำเภอ	ประชากร					อัตราการเปลี่ยนแปลง			
	2562	2563	2564	2565	2566	2563	2564	2565	2566
รวมยอด	**1,163,604**	**1,176,412**	**1,190,060**	**1,201,532**	**1,219,199**	**1.1**	**1.16**	**0.96**	**0.96**
เมืองปทุมธานี	208,118	211,230	225,675	217,181	220,791	1.5	6.84	3.76	-3.76
คลองหลวง	281,430	288,752	292,104	295,283	300,949	2.6	1.16	1.09	1.09
ธัญบุรี	212,308	212,181	214,091	215,461	217,355	-0.06	0.9	0.64	0.64
หนองเสือ	54,153	54,708	55,353	56,056	56,676	1.02	1.18	1.27	1.27
ลาดหลุมแก้ว	67,674	69,300	70,454	71,143	72,157	2.4	1.67	0.98	0.98
ลำลูกกา	278,460	284,419	287,399	290,048	294,207	2.14	1.05	0.92	0.92
สามโคก	55,587	55,822	44,984	56,360	57,064	0.42	-19.42	25.29	25.29

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566

ภาพที่ 2 อัตราเพิ่ม/ลด ของประชากรจังหวัดปทุมธานี

1.3.2 ประชากรแฝง

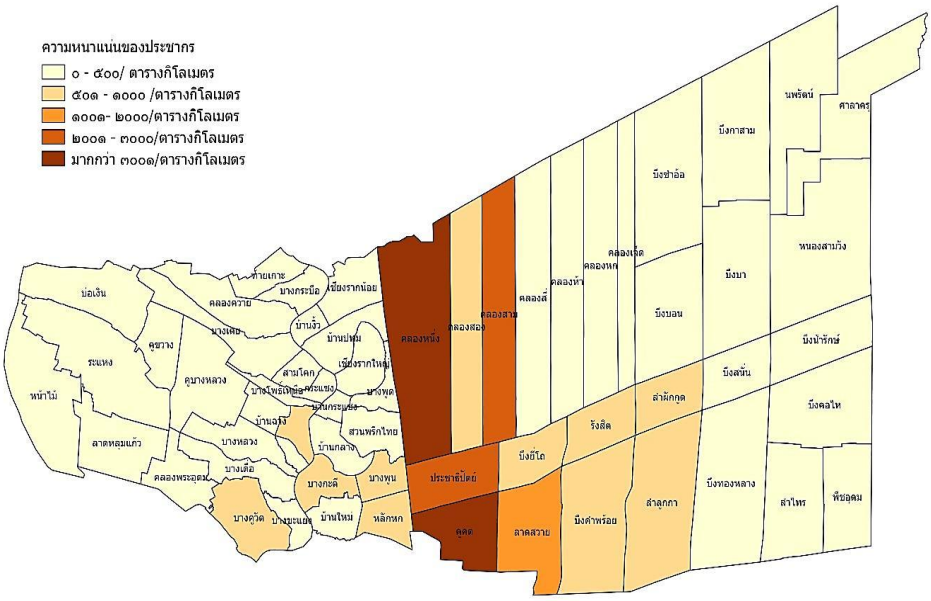
นอกจากจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรแล้ว ปทุมธานียังมีประชากรแฝงสูงเป็นลำดับต้นๆ ของประเทศ รองจาก กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และนนทบุรี ข้อมูลจากโครงการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในปี พ.ศ. 2565 จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนประชากรแฝงประมาณ 657,189 คน ในจำนวนนี้เป็นประชากรแฝงกลางคืนหมายถึงมาพักอาศัยในจังหวัดปทุมธานี โดยไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน จำนวน 534,456 คน และประชากรแฝงกลางวัน ซึ่งหมายถึงผู้ที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่นและเข้ามาใช้ชีวิตในจังหวัดปทุมธานี ในเวลากลางวัน อีกประมาณ 122,733 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้เข้ามาเรียนหนังสือ 11,722 คน และเข้ามาทำงาน จำนวน 111,011 คน

ตาราง 1.6 ประชากรแฝงจำแนกตามประเภท พ.ศ. 2562 - 2566

ประชากรแฝง	2562	2563	2564	2565	2566
รวม	**516,214**	**472,158**	**579,104**	**657,189**	**566,878**
ประชากรแฝงกลางคืน	369,489	421,631	448,068	534,456	461,365
ประชากรแฝงกลางวัน	146,725	50,528	131,036	122,733	105,513
- เข้ามาเรียนหนังสือ	9,047	8,250	8,296	11,722	19,856
- เข้ามาทำงาน	137,678	42,278	122,740	111,011	85,657

ที่มา: โครงการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 3 ความหนาแน่นของประชากร พ.ศ. 2565

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

3.1.2 ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

1.1.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Province Product)

จากข้อมูลล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2565 จังหวัดปทุมธานี มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Province Product : GPP) 448,596 ล้านบาท เป็นมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจนอกภาคเกษตรเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 99.0) มูลค่าเพิ่มในภาคการเกษตร มีเพียงประมาณร้อยละ 1.0 ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อคน (GPP Per Capita) ประมาณ 243,639 บาทต่อคน สูงอยู่ลำดับที่ 14 ของประเทศ และอยู่ในลำดับที่ 5 ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล รองจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร สมุทรสำคร สมุทรปราการ นครปฐม **และอัตราการขยายตัวที่แท้จริงเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.9 จากที่ขยายตัวลดลง ร้อยละ 0.8 ในปี 2564**

ตาราง 1.7 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2561 – 2565

(หน่วย: ล้านบาท)

สาขาการผลิต	ผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาประจำปี				
	2561	2562	2563	2564	2565
ภาคเกษตรกรรม	6,043	6,124	5,443	5,483	6,328
เกษตรกรรมการป่าไม้และการประมง	6,043	6,124	5,443	5,483	6,328
นอกภาคเกษตรกรรม	402,389	434,952	412,534	412,204	442,268
การทำเหมืองแร่เหมืองหิน	118	77	78	77	76
การผลิต	203,278	218,148	206,551	205,964	219,903
การไฟฟ้า ก๊าซและไอน้ำ	15,191	17,593	16,543	15,203	17,416
การจัดหาน้ำ บำบัดน้ำเสีย	2,385	2,214	2,309	2,679	2,646
การก่อสร้าง	181,417	196,921	187,054	188,281	202,228
การขายส่งการขายปลีก	11,525	13,635	11,461	12,186	12,718
การขนส่งที่เก็บสินค้า	72,384	77,382	70,496	68,629	68,515
กิจกรรมโรงแรมและอาหาร	9,877	10,145	9,293	9,984	10,314
กิจกรรมข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	5,319	5,856	4,237	4,539	5,197
กิจการทางการเงินและการประกันภัย	4,577	5,335	5,779	6,015	6,690
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	16,037	16,677	16,880	16,514	18,338
กิจกรรมทางวิชาชีพและเทคนิค	17,631	17,963	18,120	14,504	20,877
การบริหารและการสนับสนุน	3,271	3,348	3,989	4,400	5,043
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	5,478	5,464	5,755	5,920	6,719
การศึกษา	7,857	8,258	8,323	9,130	9,583
สุขภาพและสังคมสงเคราห์	15,822	20,204	19,776	21,246	21,592
ศิลปะความบันเทิงนันทนาการ	6,746	6,573	6,714	7,713	8,805
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	1,134	1,218	1,196	1,269	1,503
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด(GPP):(ล้านบาท)	408,433	441,076	417,977	417,687	448,596
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	236,274	250,920	233,986	230,242	243,639
ประชากร (1,000 คน)	1,729	1,758	1,786	1,814	1,841

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

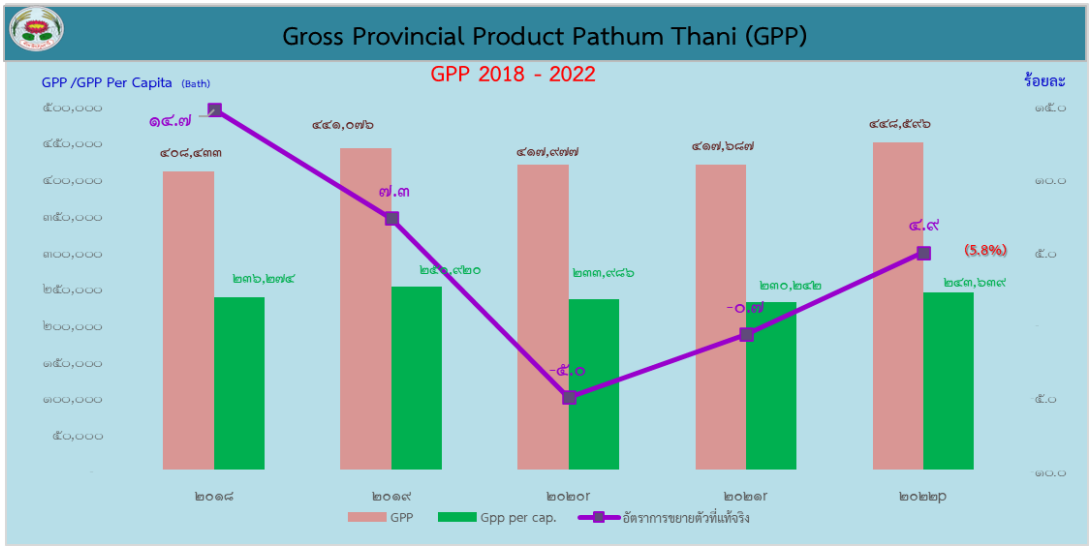
ตาราง 1.8 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ตามราคาคงที่ จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2561 – 2565

(หน่วย: ล้านบาท)

สาขาการผลิต	ผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาคงที่ (ปริมาณลูกโซ่)					การเปลี่ยนแปลง
	2561	2562	2563	2564	2565	
ภาคเกษตรกรรม	2,879	2,806	2,491	2,670	2,942	10.2
เกษตรกรรมการป่าไม้และการประมง	2,879	2,806	2,491	2,670	2,942	10.2
นอกภาคเกษตรกรรม	289,298	310,725	295,440	293,008	307,127	**4.8**
การทำเหมืองแร่เหมืองหิน	72	45	43	41	39	-5.1
การผลิต	151,803	157,837	151,803	157,837	151,803	4.0
การไฟฟ้า ก๊าซและไอน้ำ	12,425	12,604	12,425	12,604	12,425	1.4
การจัดหาน้ำ บำบัดน้ำเสีย	1,760	1,767	1,760	1,767	1,760	0.4
การก่อสร้าง	8,461	8,602	8,461	8,602	8,461	1.7
การขายส่งการขายปลีก	43,261	44,597	43,261	44,597	43,261	3.1
การขนส่งที่เก็บสินค้า	6,112	6,247	6,112	6,247	6,112	2.2
กิจกรรมโรงแรมและอาหาร	3,093	3,323	3,093	3,323	3,093	7.4
กิจกรรมข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	8,573	9,323	8,573	9,323	8,573	8.7
กิจการทางการเงินและการประกันภัย	10,401	10,426	10,401	10,426	10,401	0.2
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	13,866	19,856	13,866	19,856	13,866	43.2
กิจกรรมทางวิชาชีพและเทคนิค	3,084	3,351	3,084	3,351	3,084	8.7
การบริหารและการสนับสนุน	4,082	4,448	4,082	4,448	4,082	9.0
การบริหารราชการและป้องกัน	4,662	4,741	4,662	4,741	4,662	1.7
การศึกษา	10,785	10,693	10,785	10,693	10,785	-0.9
สุขภาพและสังคมสงเคราะห์	5,335	5,933	5,335	5,933	5,335	11.2
ศิลปะความบันเทิงนันทนาการ	1,437	1,679	1,437	1,679	1,437	16.9
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	4,708	4,539	4,708	4,539	4,708	-3.6
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด(ปริมาณลูกโซ่)	**294,839**	**309,255**	**294,839**	**309,255**	**294,839**	4.9

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคนต่อปี ปี 2561 – 2565

หากพิจารณาจากข้อมูลล่าสุดเฉพาะปี พ.ศ. 2565 จังหวัดปทุมธานีอยู่ในภาวะเศรษฐกิจขยายตัวประมาณร้อยละ 4.9 ในขณะที่ภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑลขยายตัวลงที่ร้อยละ 3.6 และ GPP ของประเทศมีการขยายตัวอยู่ที่ ร้อยละ 2.5 การขยายตัวทางเศรษฐกิจข้างต้นเป็นเป็นการขยายตัวทั้งการผลิตภาคเกษตรและภาคนอกเกษตร การขยายตัวของนอกภาคเกษตร มีการขยายตัว (ร้อยละ 7.2) เนื่องจากมีปัจจัยสำคัญมาจากสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั่วโลกคลี่คลายลง ทั้งจากภาคบริการที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวขยายตัวตลอดจนการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แต่ผลของโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดปทุมธานีที่อาศัยอยู่กับนอกภาคการเกษตรสูงถึงร้อยละ 99.0 ดังที่กล่าวมาแล้ว จึงทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดโดยรวมสูงกว่าอัตราการหดตัวทางเศรษฐกิจในภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล

ตาราง 1.9 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ตามราคาคงที่ จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2561– 2565

รายการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาคงที่ (ปริมาณลูกโซ่)					อัตราการขยายตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)			
	2561	2562	2563	2564	2565	2562	2563	2564	2565
ภาคเกษตร									
ปทุมธานี	6,043	6,124	5,443	5,483	6,328	1.34	-11.12	0.73	15.41
กลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล	44,927	43,591	43,024	44,642	47,957	-2.97	-1.30	3.76	7.43
รวมทั้งประเทศ	1,342,911	1,372,848	1,362,979	1,407,097	1,516,169	2.23	-0.72	3.24	7.75
นอกภาคเกษตร									
ปทุมธานี	402,389	434,952	412,534	412,204	442,268	8.09	-5.15	-0.08	7.29
กลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล	7,650,955	8,002,874	7,419,455	7,524,198	8,048,383	4.60	-7.29	1.41	6.97
รวมทั้งประเทศ	15,030,429	15,516,321	14,298,315	14,781,514	15,861,848	3.23	-7.85	3.38	7.31
GPP ณ ราคาคงที่ (ปริมาณลูกโซ่)									
ปทุมธานี	291,468	312,627	296,974	294,839	309,255	7.26	-5.01	-0.72	4.89
กลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล	5,504,406	5,703,152	5,328,369	5,357,470	5,552,720	3.61	-6.57	0.55	3.64
รวมทั้งประเทศ	10,693,202	10,919,339	10,258,695	10,419,570	10,676,180	2.11	-6.05	1.57	2.46

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตาราง 1.10 สัดส่วนคนจน เมื่อวัดด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2560 - 2565

ประเภท	ด้านรายจ่าย					
	2560	2561	2562	2563	2564	2565
สัดส่วนคนจน(ร้อยละ)	-	1.56	0.24	0.47	0.98	0.32

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ,
ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช

1.1.2 อุตสาหกรรมการผลิตและการค้า

(1) อุตสาหกรรมการผลิต

ในปี 2566 จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนโรงงาน 3,460 แห่ง เงินลงทุน 390,121 ล้านบาท ซึ่งมีจำนวนที่มากกว่าเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (ปี 2565) จำนวน 41,176 ล้านบาท อำเภอที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่มากที่สุดคือ อำเภอคลองหลวง 1,164 แห่ง (ร้อยละ 36.3) รองลงมาได้แก่อำเภอลำลูกกา 830 แห่ง (ร้อยละ 24.0) อำเภอลาดหลุมแก้ว 467 แห่ง (ร้อยละ 13.5) อำเภอเมืองปทุมธานี 375 แห่ง (ร้อยละ 10.8) อำเภอสามโคก 308 แห่ง (ร้อยละ 8.9) อำเภอธัญบุรี 242 แห่ง (ร้อยละ 7.0) และอำเภอหนองเสือ 74 แห่ง (ร้อยละ 2.1)

มีการจัดพื้นที่เพื่อจัดตั้งเขตประกอบการอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรมมินิแฟคเตอรี่แลนด์ รวม 4 แห่ง ได้แก่

1) บริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด ตั้งอยู่ ณ อำเภอธัญบุรี
2) บริษัท นวนคร จำกัด ตั้งอยู่ อำเภอคลองหลวง มีเนื้อที่ประมาณ 6,495 ไร่ มีโรงงาน 192 โรงงาน
3) บริษัท สวนอุตสาหกรรมบางกะดี จำกัด ตั้งอยู่ อำเภอเมืองปทุมธานี มีเนื้อที่ประมาณ 1,222ไร่ มีโรงงาน 38 โรงงาน
4) มินิแฟคเตอรี่แลนด์

- อำเภอคลองหลวงบิ๊กแลนด์รังสิตพรอสเพอร์เอสเททเอ็มเอ็มซี มินิแฟคทอรี(นวไท)
- อำเภอลำลูกกา บิ๊กเกอร์แลนด์ แจนเซ่น มินิแฟคตอรี่ อรดาบิ๊กล็อทแฟคตอรี่
- อำเภอลาดหลุมแก้วแฟคคอมแฟคเฮ้าส์ เคทีแฟคทอรี่ พาร์ค
- อำเภอหนองเสือ ศรีปทุมมินิแฟคตอรี่

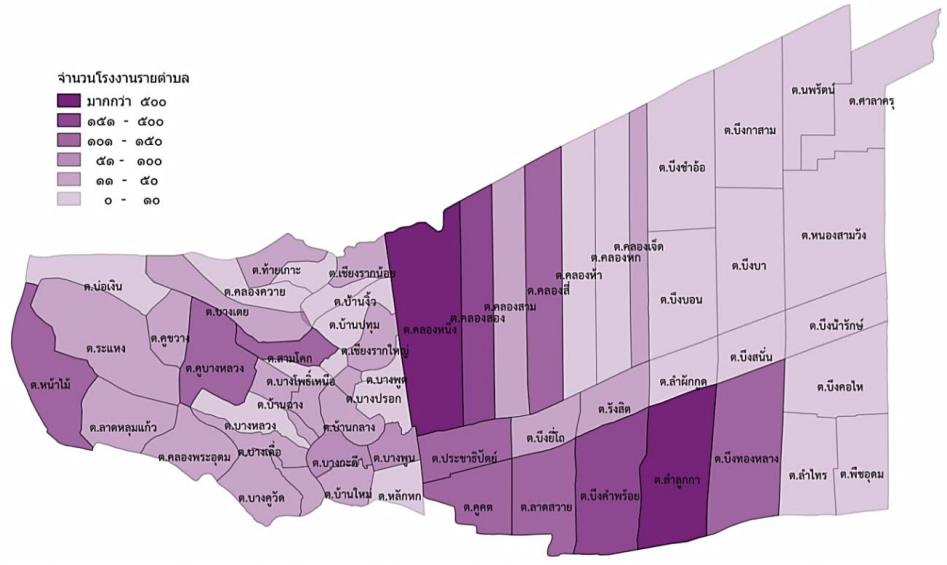
ประเภทอุตสาหกรรมที่มีจำนวนการประกอบกิจการเป็นลำดับต้น ๆ ได้แก่ อื่นๆ 553 แห่ง รองลงมาคือผลิตภัณฑ์โลหะ 456 แห่ง อุตสาหกรรมอาหาร 364 แห่ง อุตสาหกรรมพลาสติก 314 แห่งและอุตสาหกรรมขนส่ง 266 แห่ง ตามลำดับ

ตาราง 1.11 สถานประกอบการอุตสาหกรรม จำนวนเงินทุน และจำนวนคนงาน จำแนกเป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2566

อำเภอ	สถานประกอบการอุตสาหกรรม	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน (คน)		
			รวม	ชาย	หญิง
รวมยอด	**3,460**	**390,121.35**	**243,944**	**117,815**	**126,129**
เมืองปทุมธานี	375	909,972.34	46,994	23,108	23,886
คลองหลวง	1,164	184,366.52	107,985	48,454	59,531
ธัญบุรี	242	21,937.92	17,057	7,432	9,625
หนองเสือ	74	2,931.98	2,473	1,634	839
ลาดหลุมแก้ว	467	31,804.64	23,744	12,204	11,540
ลำลูกกา	830	36,792.85	35,252	18,317	16,935
สามโคก	308	21,315.10	10,439	6,666	3,773

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี

รูปที่ 5 แผนที่แสดงความหนาแน่นของโรงงานอุตสาหกรรมรายอำเภอ

ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ตาราง 1.12 สถานประกอบการอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พ.ศ. 2561 – 2566

ประเภทอุตสาหกรรม	2561	2562	2563	2564	2565	2566	อัตราการเปลี่ยนแปลง
รวม	**3,183**	**3,264**	**3,338**	**3,338**	**3,398**	**3,460**	1.82
การเกษตร	68	68	71	71	74	74	-
อาหาร	323	323	337	337	344	364	5.81
เครื่องดื่ม	27	29	30	30	29	30	3.45
สิ่งทอ	48	49	48	48	49	51	4.08
เครื่องแต่งกาย	15	16	16	16	16	17	6.25
เครื่องหนัง	24	25	26	26	24	23	-4.17
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	116	116	115	115	114	115	0.88
เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	74	76	76	76	76	76	-
กระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	73	73	74	74	75	75	-
สิ่งพิมพ์	51	52	55	55	56	56	-
เคมี	221	238	247	247	251	245	-2.39
ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	22	22	22	22	22	22	-
ยาง	37	37	37	37	38	37	-2.63
พลาสติก	327	293	296	301	308	314	1.95
อโลหะ	247	215	220	226	230	235	2.17
โลหะ	36	33	34	34	34	33	-2.94
ผลิตภัณฑ์โลหะ	560	440	443	452	463	456	-1.51
เครื่องจักรกล	258	223	224	226	228	228	-
ไฟฟ้า	202	175	178	178	178	181	1.69
ขนส่ง	328	247	260	260	262	226	-13.74
อื่น ๆ	521	458	485	507	527	553	4.93

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี

ปี ๒๕๖๖ มีการอนุญาตประกอบกิจการและลงทุนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๕ ทุกประเภทอุตสาหกรรมโดยที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ การเกษตร อาหาร ยาง พลาสติก กระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ

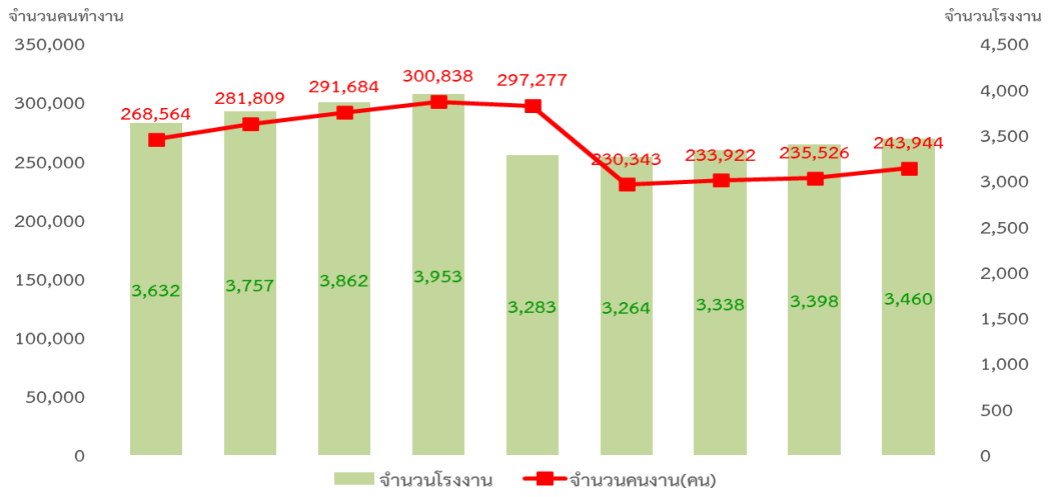
สิ่งพิมพ์ เคมี อโลหะ ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรกล ขนส่ง โดยแต่ละประเภทอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้นไม่มากนัก หรือบางประเภทจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงคงที่เท่าเดิมเหมือนปี ๒๕๖๕ จะมีเพียง เครื่องหนัง เครื่องดื่ม ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลง

ตาราง 1.13 สถานประกอบการอุตสาหกรรม จำนวนเงินทุน และจำนวนคนงาน พ.ศ. 2558 – 2566

ปี พ.ศ.	จำนวนโรงงาน	เงินลงทุน(บาท)	จำนวนคนงาน (คน)
2558	3,632	517,347,467,457	268,564
2559	3,757	525,084,027,041	281,809
2560	3,862	553,113,926,091	291,684
2561	3,953	562,372,676,196	300,838
2562	3,283	578,732,042,055	297,277
2563	3,264	311,466,210,000	230,343
2564	3,338	337,905,270,000	233,922
2565	3,398	348,945,000,000	235,526
2566	3,460	390,121,350,000	243,944

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี (ข้อมูล ณ ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2567)

รูปที่ 6 สถานประกอบการอุตสาหกรรม และจำนวนคนงาน พ.ศ. 2558 – 2566

(2) ด้านการค้า

จังหวัดปทุมธานี มีศูนย์การค้าส่งสินค้าทางการเกษตร ประเภทพืชผัก และผลไม้ขนาดใหญ่ของประเทศ คือ ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง และตลาดไอยรา (ตลาดผลไม้เกรดคัดพิเศษ) มีศูนย์การค้าขนาดใหญ่ ได้แก่ ฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต และศูนย์สินค้าไอทีขนาดใหญ่ที่ เซียร์ รังสิต มีผู้ทำงานในภาคการค้าและบริการประมาณ 290,900 คน หรือร้อยละ 24.1 ของผู้มีงานทำ ภาคการค้าและบริการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับจังหวัดเป็นอันดับสองรองจากภาคอุตสาหกรรม โดยในปี พ.ศ. 2565 มีมูลค่า 68,515 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.42 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) มีอัตราการขยายตัวลดลง จากร้อยละ -0.32 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 3.09 ในปี 2565

ตาราง 1.14 มูลค่าเพิ่ม และอัตราการขยายตัวของสาขาการค้าส่งค้าปลีก พ.ศ. 2561 – 2565

รายการ	2561	2562	2563	2564	2565
มูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)	72,384	77,382	70,496	68,629	68,515
สัดส่วนเมื่อเทียบผลิตภัณฑ์จังหวัด (ร้อยละ)	15.46	15.20	14.61	14.67	14.42
มูลค่าเพิ่ม ณ ราคาคงที่ ปี 2545 (ล้านบาท)	45,054	47,510	43,401	43,261	44,597
อัตราการขยายตัว	8.21	5.45	-8.65	-0.32	3.09

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ณ สิ้นปี พ.ศ. 2565 มีนิติบุคคลจดทะเบียนและคงอยู่ทั้งสิ้น 40,629 ราย จำแนกเป็นบริษัทจำกัด 33,101 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 7,456 ราย ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 35 ราย และบริษัทจำกัด (มหาชน) 37 ราย โดยอำเภอลำลูกกา มีจำนวนนิติบุคคลมากที่สุด 12,656 แห่ง รองลงมาคือ อำเภอคลองหลวง 10,871 แห่ง อำเภอเมืองปทุมธานี 6,821 แห่ง และอำเภอธัญบุรี 6,510 แห่ง ตามลำดับ

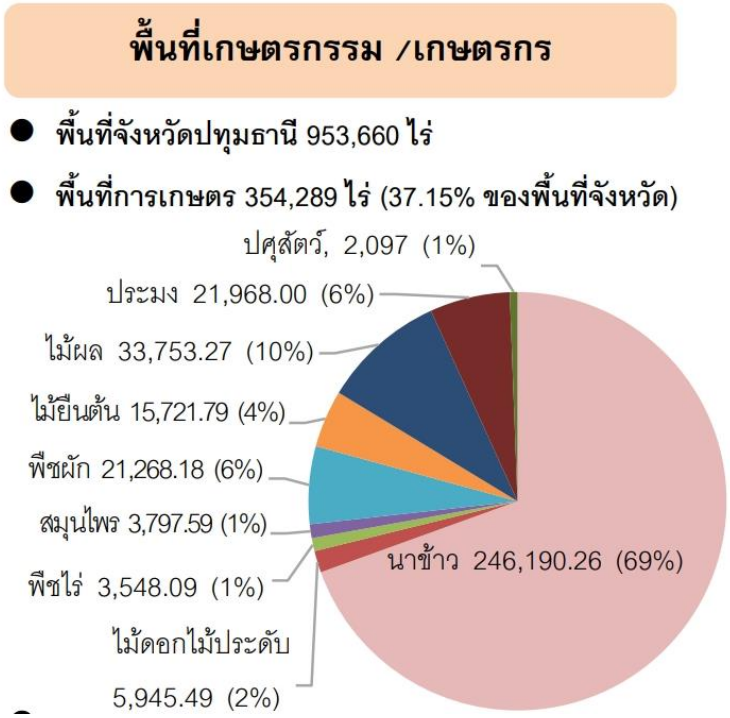
ตาราง 1.15 จำนวนผู้จดทะเบียนนิติบุคคลที่คงอยู่ จำแนกตามประเภทการจดทะเบียน เป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2564 – 2566

	บริษัทจำกัด			ห้างหุ้นส่วนจำกัด			ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล			บริษัทมหาชนจำกัด		
อำเภอ	2564	2565	2566	2564	2565	2566	2564	2565	2566	2564	2565	2566
รวมยอด	**31,091**	**33,101**	**35,461**	**7,341**	**7,456**	**7,366**	**38**	**35**	**36**	**59**	**37**	**60**
เมืองปทุมธานี	5,377	5,662	5,949	1,176	1,141	1,115	6	6	5	14	12	12
คลองหลวง	8,167	8,808	9,620	1,987	2,024	2,016	25	25	25	14	14	14
ธัญบุรี	4,947	5,241	5,573	1,236	1,257	1,239	4	3	4	9	9	9
หนองเสือ	389	426	475	125	145	158	-			-		
ลาดหลุมแก้ว	1,350	1,435	1,543	376	379	372	-			-		1
ลำลูกกา	9,817	10,425	11,152	2,155	2,230	2,201	3	1	2	19	-	20
สามโคก	1,044	1,104	1,149	286	280	7,366	-			2	2	3

ที่มา : สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดปทุมธานี

1.1.3 ด้านการเกษตร

จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ทั้งหมด 953,660 ไร่ เป็นพื้นที่เกษตร 354,289.67 ไร (37.15% ของพื้นที่ทั้งหมด)เปนพื้นที่เพาะปลูกพืช 330,224.67 ไร ไดแก ข่าว 246,190.26 ไร ไม่ผล 33,753.27 ไร ไม ยืนตน 15,721.79 ไร พืชผัก 21,268.18 ไร ไม่ดอกไม่ประดับ 5,945.49 ไร พืชไร 3,548.09 ไร สมุนไพร 3,797.59 ไร พื้นที่ประมง21,968 ไร พื้นที่ปศุสัตว 2,097 ไร โดยมีพื้นที่ชลประทาน 501,937 ไรและไมมีพื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตชลประทาน

ที่มา : ข่อมูลสำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี สำนักงานประมงจังหวัดปทุมธานีสำนักงานปศุสัตวจังหวัดปทุมธานีโครงการชลประทานปทุมธานี ณ เดือนพฤษภาคม 2566

ตาราง 1.16 พื้นที่ถือครองทางการเกษตรจำแนกตามลักษณะการถือครองและชนิดของพืชปีการเพาะปลูก 2561 - 2564

หน่วย : ไร่

รายการ	2561	2562	2563	2564
ที่ถือครองทำการเกษตรรวม	**510,375**	**510,383**	**499,058**	**526,392**
ของตนเอง	69,821	69,877	68,317	72,050
เช่า	440,554	440,506	316,643	334,090
จำแนกตามชนิดของพืช				
ทำนา	341,264	341,277	341,283	341,706
พืชไร่	-	-	-	-
ที่ไม้ผลและไม้ยืนต้น	23,987	23,974	24,135	25,639
ที่สวนผัก ไม้ดอก ไม้	26,487	26,491	26,538	26,777
ที่อื่นๆ	118,637	118,641	107,101	129,955

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

พืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ

สินค้าเกษตรด้านพืชที่สำคัญของจังหวัดปทุมธานี มูลค่าการผลิตลำดับแรก คือ ข้าวนาปี พื้นที่ปลูก 248,536.81 ไร่ ผลผลิตรวม 178,697.81 ตัน มูลค่าการผลิต 1,454.60 ล้านบาท รองลงมา คือ กล้วยหอม พื้นที่ปลูกรวม 13,382.02 ไร่ ผลผลิตรวม 49,825.18 ตัน มูลค่าการผลิต 1,012.44 ล้านบาท และ กล้วยน้ำว้า พื้นที่ปลูก 17,289.39 ไร่ ผลผลิตรวม 38,091.65 ตัน มูลค่าการผลิต 501.28 ล้านบาท ตามลำดับ

ตารางที่ 1.7 สินค้าเกษตรที่สำคัญจังหวัดปทุมธานี ด้านพืช พ.ศ.2566 - 2567

ที่	ชนิดสินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ปลูกรวม(ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน(ตร.ม.)**	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)(บาท/ตรม)**	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าการผลิต (ล้านบาท)
1	ข้าวนาปี	11,675	222,976	177,087	719.00	8.14	1,454.60
2	กล้วยหอม	744	9,780	38,171	3,723.29	20.32	1,012.44
3	กล้วยน้ำว้า	2,637	8,113	29,192	2,203.18	13.36	501.28
4	หญ้าสนาม **	295	13,209	15,800.00	1,196.15	17.50	276.50
5	ปาล์มน้ำมัน	436	7,196	29,369.79	3,185.13	4.66	136.86
6	ตะไคร้	777	8,525	7,461	2,002.37	3.33	58.27
7	เตย	137	696	4,480.98	6,431.26	12.77	57.22
8	ยางพารา	44	210	-	-	-	-

หมายเหตุ : ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ เป็นข้อมูลมติการประชุมเอกภาพในวันที่ 20 กรกฎาคม 2565 ผลผลิตข้าวนาปี คำนวณที่ระดับความชื้นร้อยละ 15

* ผลผลิตเฉลี่ยของข้าว หญ้าปูสนาม ตะไคร้ คำนวณจากทุกรอบการเพาะปลูกทั้งหมด โดยมีพื้นที่เพาะปลูกในจังหวัดดังนี้

1. ข้าว 251,351.10 ไร่ 2. หญ้าปูสนาม 3,562.83 ไร่ 3. ตะไคร้ 7,585.78 ไร่

** หญ้าปูสนาม พื้นที่ปลูก และผลผลิต หน่วยเป็นตารางเมตร/1,000 มูลค่าการผลิตหน่วยเป็น บาท/ตารางเมตร

*** ยางพาราไม่มีการเปิดหน้ายาง

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี / ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2566

การประมง

ปี 2566 จังหวัดปทุมธานีมีเกษตรกรที่ทำการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งสิ้น 1,611 ครัวเรือน จำนวนบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งสิ้น 5,526 บ่อ เนื้อที่ 21,727.66 ไร่ จำนวนเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้านี้ 134 ครัวเรือน (ร้อยละ 4.2) จำนวนบ่อลดลง 1,826 บ่อ (ร้อยละ 24.8) และเนื้อที่เพิ่มขึ้น 1,592.66 ไร่ ปี 2565 จับสัตว์น้ำจืดได้จำนวน 29,277,000 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 42,564 กิโลกรัม

ตาราง 1.18 ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ ปี พ.ศ 2559 - 2566

ปี พ.ศ.	ครัวเรือน	จำนวนบ่อ	เนื้อที่ (ไร่)	ปริมาณการจับสัตว์น้ำจืด (กิโลกรัม)	มูลค่า (บาท)
2559	2,632	12,396	24,492	44,293,000	1,386,734,000
2560	2,517	11,936	23,457	42,410,256	1,060,256,400
2561	2,902	12,987	24,127	19,674,372	590,231,117
2564	3,157	7,352	20,315	29,234,436	-
2565	3,291	5,526	21,727.66	29,277,000	-
2566	1,611	-	11,118.95	20,449,000	-
2559	2,632	12,396	24,492	44,293,000	1,386,734,000

ที่มา: สำนักงานประมงจังหวัดปทุมธานี

การปศุสัตว์

ปี 2566 จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงปศุสัตว์และจำนวนปศุสัตว์ไม่มากนักเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากลักษณะของพื้นที่ไม่เหมาะสมในการทำฟาร์มปศุสัตว์ จากข้อมูลของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนปศุสัตว์ซึ่งประกอบด้วย โคจำนวน 4,120 ตัว กระบือจำนวน 734 ตัว แกะจำนวน 410 ตัว แพะจำนวน 2,868 ไก่จำนวน 502,672 ตัว และเป็ดจำนวน 160,683 ตัว

ตาราง 1.19 จำนวนปศุสัตว์จำแนกเป็นรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2566

อำเภอ	โค	กระบือ	แกะ	แพะ	ไก่	เป็ด
รวมยอด	**4,120**	**734**	**410**	**2,868**	**502,672**	**160,683**
เมืองปทุมธานี	180	18	9	100	-36,311	6,266
คลองหลวง	1,672	345	35	809	184,023	64,201
ธัญบุรี	112	47	25	508	10,098	8,495
หนองเสือ	174	29	-	24	109,527	8,658
ลาดหลุมแก้ว	814	76	225	658	77,351	20,111
ลำลูกกา	707	165	86	682	53,294	21,583
สามโคก	522	77	44	198	38,541	56,986

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์หวัดปทุมธานี

1.1.4 ด้านการท่องเที่ยว

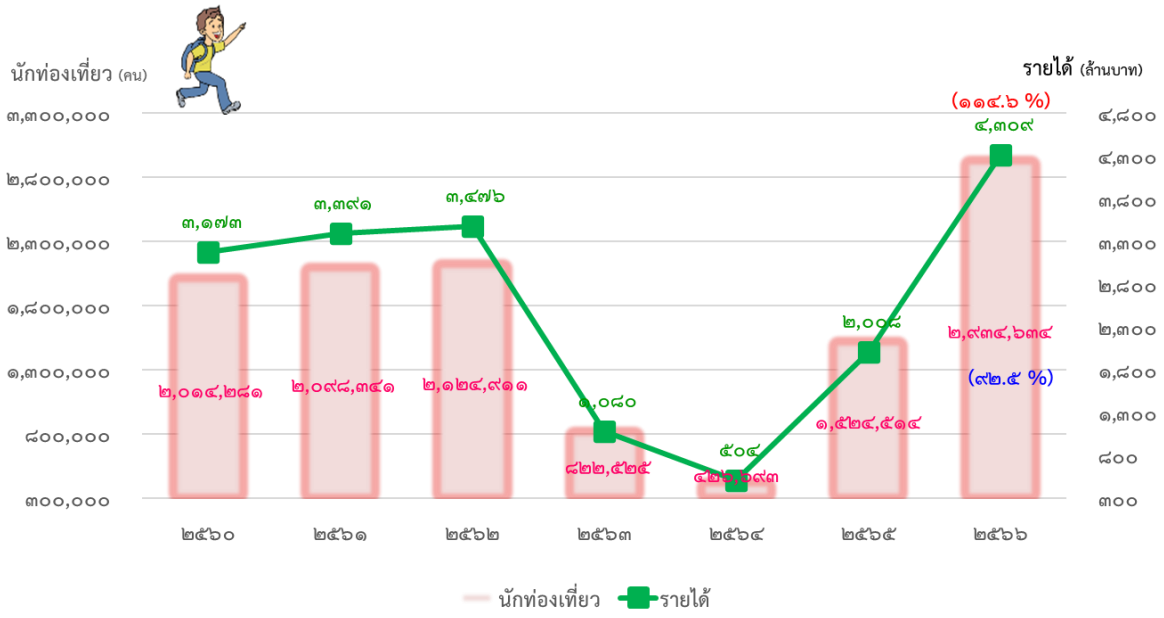
ปี 2566 จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนจำนวนผู้เข้าพัก 485,630 ราย จำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งหมด 2,934,634 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 1,533,436 ราย (ร้อยละ 91.38) มีรายได้จากการท่องเที่ยว 4,309.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 2,012.64 ล้านบาท (ร้อยละ 114.09)

ตาราง 1.20 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน ห้องพัก และระยะเวลาการพำนักเฉลี่ย จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2564 – 2566

รายการ	2564	2565	2566(P)	การเปลี่ยนแปลง (%)	
				2565	2566
จำนวนผู้เข้าพัก	101,003	327,209	485,630	199.57	48.42
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งหมด	426,693	1,533,436	2,934,634	257.29	91.38
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนคนไทย	424,750	1,494,213	2,704,350	250.45	80.99
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ	1,943	39,223	230,284	1,752.24	487.11
อัตราการเข้าพัก	9.20	30.14	49.41	19.78	19.27

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว

รูปที่ 7 จำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยว ปี 2560 – 2566

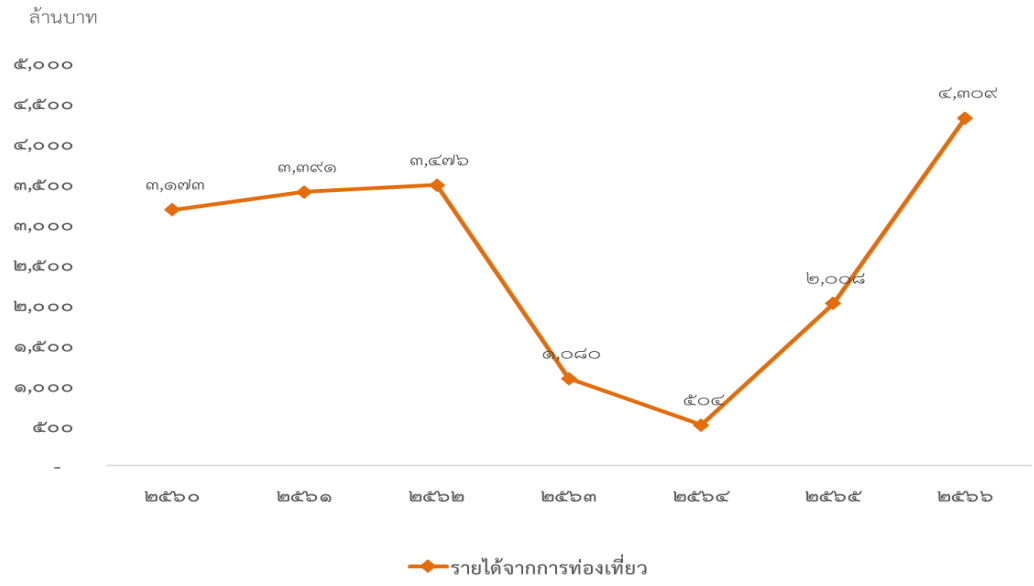

ตาราง 1.21 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว พ.ศ. 2564 – 2566

รายการ	2564	2565	2566	การเปลี่ยนแปลง (%)	
				2565	2566
ผู้เยี่ยมเยือน	822,525	426,693	1,524,514	-48.12	257.29
คนไทย	746,726	424,750	1,488,525	-43.12	250.45
ชาวต่างชาติ	75,799	1,943	35,989	- 97.44	1,752.24
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	1,080	504	2,008	-53.33	298.39

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว

รูปที่ 8 รายได้จากการท่องเที่ยว พ.ศ. 2560 - 2566

1.1.5 เศรษฐกิจชุมชน

จังหวัดปทุมธานี ได้สนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนโดยการส่งเสริมการตลาดใหม่ ๆ และการจับคู่เจรจาธุรกิจของกลุ่มผู้ผลิตที่เป็นวิสาหกิจชุมชน ในปี 2565 มียอดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ทั้งสิ้น 374.2 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 69.5 จากปีก่อนหน้า (ปี 2564 มีมูลค่า 1,227.8 ล้านบาท)

ตาราง 1.22 มูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนจำแนกตามประเภท พ.ศ. 2562 - 2565

ประเภทสินค้า	2562	2563	2564	2565
รวม	**1,435,054,617**	**1,127,727,517**	**1,227,894,707**	**374,248,584**
อาหาร	380,953,868	396,417,872	488,619,032	176,654,514
เครื่องดื่ม	84,751,530	57,975,544	54,991,948	33,379,030
ผ้าและเครื่องแต่งกาย	130,936,800	89,202,845	77,602,020	31,738,470
ของใช้ / ของตกแต่ง/ ของที่ระลึก	296,358,054	182,793,909	243,168,045	46,505,410
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	542,054,365	401,337,347	363,513,662	55,971,160

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี

1.1.6 การเงินและการคลัง

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานสรรพากรพื้นที่จังหวัดปทุมธานีทั้ง 2 แห่งจัดเก็บภาษีรวมกันทั้งสิ้น 26,229.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 18.9 ล้านบาท (ร้อยละ 0.07)

ในส่วนของภาษีสรรพสามิตจัดเก็บได้ทั้งสิ้น 29,657.9 ล้านบาท ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนจะจัดเก็บได้ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 1.23 รายได้จากการจัดเก็บเงินภาษีของกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต ปีงบประมาณ 2561–2566

(ล้านบาท)

หน่วยงาน	2561	2562	2563	2564	2565	2566	การเปลี่ยนแปลง (%)
กรมสรรพากร	38,717.2	40,707.0	40,546.8	23,270.2	26,210.6	26,229.5	0.07
กรมสรรพสามิต	27,257.3	29,595.8	28,681.7	27,683.8	29,657.9	29,657.9	-

ที่มา: กรมสรรพากร,สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี 1,2

การรับฝากเงินของธนาคารพาณิชย์ ในปี 2566 ซึ่งมีจำนวนสาขาให้บริการทั้งสิ้น 134 แห่ง (ลดลง 7 แห่งจากปี 2565) มีปริมาณเงินรับฝากทั้งสิ้น 350,023 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 4,541 ล้านบาท (ร้อยละ 1.3)ส่วนในปี 2565 มีปริมาณเงินฝากที่ 345,482 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 12,705 ล้านบาท (ร้อยละ 3.9) ดังนั้นเห็นได้ว่าการขยายตัวของเงินฝากมีแนวโน้มที่ลดลงจากเดิมที่เคยเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.0 ในปี 2563 และปรับตัวลดลง เป็นร้อยละ 1.3 ในปี 2566

ด้านการให้สินเชื่อพบว่าปริมาณมีการให้สินเชื่อจำนวน 201,897 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 2,892 ล้านบาท (ร้อยละ 1.4) ส่วนในปี 2565 มีการให้สินเชื่อทั้งสิ้น 199,005 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 1,657 ล้านบาท (ร้อยละ 0.8) จะเห็นได้ว่าปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดปทุมธานีในปัจจุบันมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 1.24 เงินรับฝาก และเงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2563 - 2566

(ล้านบาท)

รายการ	2563	2564	2565	2566
จำนวนสาขา	171	152	141	134
เงินฝาก				
รวม	**325,726**	**332,777**	**345,482**	**350,023**
จ่ายคืนเมื่อทวงถาม	13,264	14,317	16,991	18,702
ออมทรัพย์	228,698	243,830	255,828	242,184
ประจำ	83,754	74,619	72,653	89,127
เงินฝากอื่น ๆ	11	10	10	10
สินเชื่อ				
รวม	**194,978**	**197,348**	**199,005**	**201,897**
เงินเบิกเกินบัญชี	21,085	20,614	21,161	21,169
เงินให้กู้ยืม	153,043	156,327	154,874	159,691
ตั๋วเงิน	20,346	19,688	22,263	20,540
อื่นๆ	504	718	707	497

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

1.1.7 ภาวะค่าครองชีพ

ครัวเรือนของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีขนาดครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 2.8 คนต่อครัวเรือน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 36,003 บาท จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค 31,575 บาท (ร้อยละ 87.7) และเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยเดือนละ 4,428 บาท (ร้อยละ 12.3) ภาระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายรวมแล้วส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าอาหาร และเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) (ร้อยละ 29.1) รองลงมาเป็นที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้ฯ (ร้อยละ 24.4) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่การเดินทางและการสื่อสาร (ร้อยละ 23.9) และอื่น ๆ ในอัตราส่วนไม่ถึง ร้อยละ 10 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อเดือน เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลของปีที่ผ่านมา พบว่าค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในจังหวัดลดลงเฉลี่ย ร้อยละ 5.0 ต่อปี จากที่เคยอยู่ที่ประมาณเดือนละ 37,898 บาท ในปี 2565 โดยมีค่าใช้จ่ายลดลงในทุกประเภท ยกเว้นค่าใช้จ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้านและเครื่องใช้ต่างๆ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและการสื่อสาร ที่ที่เพิ่มขึ้นประมาณเดือนละ 729 และ 413 บาทตามลำดับ

ตาราง 1.25 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามประเภทของค่าใช้จ่าย พ.ศ. 2562– 2566

ประเภทของค่าใช้จ่าย	เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)				
	2562	2563	2564	2565	2566
ขนาดของครัวเรือนเฉลี่ย (คน)	2.9	2.9	2.8	2.7	2.8
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อเดือน	**37,086**	**33,824**	**31,640**	**37,898**	**36,003**
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	**31,548**	**28,941**	**26,680**	**32,224**	**31,575**
อาหาร และเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	9,759	9,407	8,953	10,171	9,998
เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	281	314	307	424	306
ยาสูบ หมาก ยานัตถุ์ และอื่นๆ	127	188	185	228	185
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้านและเครื่องใช้ต่างๆ	7,315	6,996	5,943	8,041	8,770
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	1,264	580	529	1,132	535
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	1,300	945	846	1,278	1,265
เวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	604	483	768	1,013	533
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและการสื่อสาร	9,188	8,508	7,585	8,203	8,616
การศึกษา	1,091	847	1,133	1,045	800
การบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา	449	577	400	562	414
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ	169	96	31	127	153
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค	**5,538**	**4,883**	**4,960**	**5,674**	**4,428**

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนพ.ศ.2566 จังหวัดปทุมธานี สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อัตราเงินเฟ้อปี 2566 เมื่อพิจารณาจากดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปจะอยู่ที่ร้อยละ 1.5 ต่ำกว่าในปีที่ก่อนหน้าซึ่งอยู่ที่ ร้อยละ 5.9 กล่าวคือดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปในปี 2565 อยู่ที่ 106.3 และเพิ่มขึ้นเป็น 107.9 ในปี 2566

สินค้าหมวดอาหารและเครื่องดื่มดัชนีราคาเพิ่มขึ้นจาก 109.8 ในปี 2565 เป็น 113.6 คิดเป็นอัตราเงินเฟ้อร้อยละ 3.5 ต่ำกว่ากว่าในปี 2566 หมวดที่ไม่ใช่อาหาร ดัชนีราคาเพิ่มขึ้น จากระดับ 104.5 เป็น 105.0 ในปี 2566 อัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ร้อยละ 0.5

ตาราง 1.26 ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามหมวดสินค้า พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๖ (ปีฐาน ๒๕๖๒)

หมวดสินค้า	สัดส่วนน้ำหนักปีฐาน	ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป					อัตราเงินเฟ้อ				
		2562	2563	2564	2565	2566	2562	2563	2564	2565	2566
ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป	๑๐๐	103.6	102.3	100.4	106.3	107.9	0.9	-1.3	-1.9	5.9	1.5
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม	๓๔.๔	104.5	106.2	100.2	109.8	113.6	2.5	1.6	-5.6	9.6	3.5
หมวดอื่นๆ ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่ม	๖๕.๕	102.9	100.0	99.6	104.5	105.0	0.1	-2.8	-0.4	4.9	0.5
ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน	๗๒.๗	103.5	103.7	100.5	103.4	105.4	1.4	0.2	-3.1	2.9	1.9
กลุ่มอาหารสด และพลังงาน	๒๗.๒	102.5	98.1	100.4	114.4	115.0	-1.3	-5.3	2.3	14	0.5
อาหารสด	๑๕.๔	102.2	104	103.5	110.9	113.4	2.6	2.7	-0.5	7.4	2.3
พลังงาน	๑๑.๘	102.9	89.5	95.3	116.1	114.5	-5.2	-15.2	6.5	20.8	-1.4

ที่มา:กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ ข้อมูล ณ มิถุนายน ๒๕๖๗

1.2 ลักษณะทางสังคม

เป็นจังหวัดที่มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม จากเดิมที่เป็นสังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมืองและมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากภาคเกษตรกรรมเป็นการผลิตในภาคอุตสาหกรรม สถานการณ์ดังกล่าว ทำให้จังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งรองรับการเข้ามาหางานทำจากคนในทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาหางานทำ นอกจากนี้การที่จังหวัดปทุมธานีเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาทั้งในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาหลายแห่งทำให้มีเยาวชนเข้ามาศึกษาในจังหวัดปทุมธานีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จังหวัดปทุมธานีจึงเป็นแหล่งรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยดังกล่าว อาทิเช่น ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมและชุมชนที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและการที่จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดในปริมณฑลซึ่งอยู่ใกล้ความเจริญจึงทำให้เกิดการเรียกร้องต้องการในการรับบริการและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูง

1.2.1 การศึกษา

จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อนุบาล ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย) ทั้งสิ้น 316 โรงเรียน อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) จำนวน 191 โรงเรียน สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 87 แห่ง การปกครองส่วนท้องถิ่นการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 33 แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา(โรงเรียนสาธิต)จำนวน 5 แห่ง มีห้องเรียนจำนวน 6,238 ห้อง ครู 8,859 คน นักเรียนรวม 169,709 คน อยู่ในระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 28,886 (ร้อยละ 17.0) ระดับประถมศึกษามีจำนวนมากที่สุด 76,124 คน (ร้อยละ 44.9) และระดับมัธยมศึกษา 64,699 คน (ร้อยละ 38.1)

ตาราง 1.27 จำนวนโรงเรียน ห้องเรียน ครูและนักเรียน จำแนกตามเพศ และสังกัด ปีการศึกษา 2565

โรงเรียน/ห้องเรียน/ครู/นักเรียน	รวม	สังกัด			
		สพฐ	สช	สถ.	อื่นๆ
โรงเรียน	316	191	87	33	5
ห้องเรียน	6,538	3,762	1,887	822	67
ครู	8,859	5,404	2,460	851	137
นักเรียนรวม	169,709	107,497	42,011	18,694	1,507
ก่อนประถมศึกษา	28,886	10,738	11,970	6,178	-
ประถมศึกษา	76,124	45,194	24,395	6,148	387
มัธยมศึกษา	64,699	51,565	5,646	6,368	1,120

ที่มา: ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ปีการศึกษา 2565 จังหวัดปทุมธานี กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี
หมายเหตุ: อื่นๆ ประกอบด้วย โรงเรียนสาธิต

การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาจังหวัดปทุมธานีมีสถานศึกษาทั้งสิ้น 17 แห่ง นักศึกษารวม 150,157 คน อาจารย์ 6,990 คน มีสถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษาที่เป็นของรัฐ 3 แห่ง นักศึกษา 6,666 คน อาจารย์ 246 คน ของเอกชน 4 แห่ง นักศึกษา 3,816 คน อาจารย์ 189 คน สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เป็นของรัฐทั้งสิ้น 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีนักศึกษารวม 82,884 คน อาจารย์ 3,889 คน สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนอีกจำนวน 7 แห่ง นักศึกษารวม 59,634 คน อาจารย์ 2,666 คน

ตาราง 1.28 สถานศึกษา อาจารย์ และนักศึกษา ในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา จำแนกตามเพศ และสังกัด

ปีการศึกษา 2565

สังกัด	จำนวน สถานศึกษา	อาจารย์	นักศึกษา
รวมยอด	17	6,999	153,000
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	3	246	6,666
สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	4	189	3,816
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	3	3,889	82,884
สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน	7	2,666	59,634

ที่มา: ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ปีการศึกษา 2565 จังหวัดปทุมธานี กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี
หมายเหตุ: ไม่รวมสถาบันการศึกษาของกระทรวงต่างๆ

การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานีมีสถานศึกษาในสังกัดของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปทุมธานี 7 แห่ง และห้องสมุดประชาชน 7 แห่ง ได้แก่

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองปทุมธานี
2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามโคก
3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลาดหลุมแก้ว
4. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลำลูกกา
5. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลองหลวง

6. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอธัญบุรี
7. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองเสือ

มีห้องสมุดประชาชน 7 แห่ง ได้แก่

1. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดปทุมธานี
2. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอลาดหลุมแก้ว
3. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอธัญบุรี
4. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสามโคก
5. ห้องสมุดประชาชนอำเภอคลองหลวง
6. ห้องสมุดประชาชนอำเภอลำลูกกา
7. ห้องสมุดประชาชนอำเภอหนองเสือ

1.2.2 ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดปทุมธานีนับถือศาสนาพุทธ ข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะ สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่ามีประชากรประมาณร้อยละ 96.8 ที่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 2.6) ศาสนาศริสต์ (ร้อยละ 0.4) และอื่นๆ (ร้อยละ 0.2) ในปี 2566 จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนศาสนสถาน ประกอบด้วยวัด จำนวน 200 แห่ง สำนักสงฆ์ 6 แห่ง โบสถ์คริสต์ 39 แห่ง มัสยิด 30 แห่ง พระภิกษุ 3,918 รูป และสามเณร 3,918 รูป จังหวัดปทุมธานีไม่มีความขัดแย้งเรื่องความแตกต่างด้านเชื้อชาติหรือศาสนาแต่อย่างใด

ตาราง 1.29 วัด สำนักสงฆ์ โบสถ์คริสต์ มัสยิด พระภิกษุ และสามเณร จำแนกเป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2566

อำเภอ	วัด	สำนักสงฆ์	โบสถ์คริสต์	มัสยิด	พระภิกษุ	สามเณร
รวมยอด	**200**	**6**	**39**	**30**	**3,918**	**793**
เมืองปทุมธานี	45	1	5	3	452	13
คลองหลวง	27	1	10	4	2,020	680
ธัญบุรี	11	-	12	1	305	11
หนองเสือ	22	2	1	3	180	-
ลาดหลุมแก้ว	19	-	2	8	240	75
ลำลูกกา	34	1	8	11	504	11
สามโคก	42	1	1	2	217	3

ที่มา: สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปทุมธานี

1.2.3 สาธารณสุข

สถานบริการสาธารณสุขภาครัฐ / เอกชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนสถานพยาบาลจำนวน 926 แห่ง จำแนกเป็นโรงพยาบาลของรัฐ 8 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 14 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 78 แห่ง และคลินิกทุกประเภท 826 แห่ง

ตาราง 1.30 จำนวนสถานพยาบาล ปีงบประมาณ 2559 - 2566

ปีงบประมาณ	โรงพยาบาลรัฐบาล	โรงพยาบาลเอกชน	รพ.สต.	คลินิค
2559	8	9	78	431
2560	8	9	78	431
2561	8	10	78	564
2562	8	11	78	559
2563	8	12	78	666
2564	8	14	78	695
2565	8	14	78	666
2566	8	14	78	826

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานีมีบริบทของพื้นที่เป็นเมืองอุตสาหกรรม สถานประกอบการ ร้านค้ามากมาย มีชุมชนหนาแน่น อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครมีการคมนาคมสะดวกเชื่อมโยงไปทุกภาค จึงมีประชากรที่มีทะเบียนบ้านและมีประชากรแฝงมากขึ้นทุกปี ส่งผลถึงการให้บริการสาธารณสุขของภาครัฐไม่ครอบคลุมบุคลากรในด้านสาธารณสุขไม่เพียงพอในการให้บริการประชาชน ประชาชนเข้าไม่ถึงการบริการภาครัฐ ประกอบกับสถานการณ์โลกได้เปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านอาหาร สภาพอากาศ การดำเนินชีวิตประจำวัน ทุกสิ่งล้วนส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนทำให้ต้องพึ่งบริการด้านสาธารณสุขจากภาครัฐและเอกชน จังหวัดปทุมธานีจึงมีนโยบายในการพัฒนาและยกระดับบุคลากรด้านการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อช่วยเหลือชีวิตของประชาชน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมุดหมายที่ 4 การแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง และประเด็นการพัฒนาของจังหวัดปทุมธานีด้านการยกระดับขีดความสามารถภาครัฐเพื่อให้บริการประชาชน (Government e – Service)

จังหวัดปทุมธานีได้กำหนดให้โรงพยาบาลลาดลาดหลุมแก้วเป็นสถานที่ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาและยกระดับบุคลากรด้านสาธารณสุข ปัจจุบันเป็นโรงพยาบาลทุติยภูมิระดับต้น (F2) โรงพยาบาลลาดหลุมแก้ว ได้รับอนุมัติจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ให้เป็นองค์กรฝึกอบรมตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิฉุกเฉินการแพทย์ (มคฉ.1) สาขาอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (ภาคทฤษฎี 50 ชั่วโมง ดำเนินการอบรม 5 วัน และฝึกภาคปฏิบัติ 300 ชั่วโมง โดยกำหนดเวลาในการเข้ารับฝึกปฏิบัติหนึ่งครั้งไม่น้อยกว่าสี่ชั่วโมงและไม่เกินสิบสองชั่วโมง ระยะเวลาดำเนินการไม่เกิน 120 วัน) ต่อ 1 รุ่น โดยจะทำการผลิตเดือนละ 1 รุ่น ซึ่งเป็นองค์กรฝึกอบรมให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉินแห่งเดียวของจังหวัดปทุมธานี

ซึ่งจังหวัดปทุมธานี มีชุดปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น (First Response Unit: FR) และมีผู้ปฏิบัติการเป็นอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ ที่ขึ้นทะเบียนกับสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ จำนวน 309 คน และยังมีจำนวนผู้ที่รออบรม อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ (EMR) จำนวนทั้งหมด 621 คน (รอเปลี่ยนผ่าน

93 คน) และข้อมูลย้อนหลังมีการหมุนเวียนเข้าออกปีละประมาณ 200 - 300 คน ตลอดทุกปี จังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วยองค์กรปกครองท้องถิ่น จำนวนทั้งหมด 65 แห่ง ปัจจุบัน เข้าร่วมอบรมแล้ว 24 แห่ง กอรปกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการบริการระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ประจำปี 2567 โดยจะเกิดจุดพักรอเฝ้าระวังเหตุ เพื่อรอรับสั่งการออกปฏิบัติการของหน่วยแพทย์ปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉินกระจายอยู่ทุกอำเภอ อำเภอละ 1-2 จุด พร้อมป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนรู้จักระบบการแพทย์ฉุกเฉินดำเนินการร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี และสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เพื่อจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉิน องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 หน่วย โดยมีทีมปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉิน 14 ทีม ต้องจัดเตรียมสถานที่ บุคลากร งบประมาณ รถพยาบาลฉุกเฉิน 7 คัน พร้อมเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การรักษา ซึ่งแต่ละทีมจะประกอบด้วย อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ อย่างน้อยทีมละ 2-3 คน ร่วมทั้งหมดประมาณ 42 คน ที่จะมีการหมุนเวียนสมัครเข้ามาในระบบ และมีการ เข้า - ออก จากระบบตามธรรมชาติของการจัดจ้างแรงงานภาคสาธารณสุข ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดการขาดช่วงของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์อันจะส่งผลกระทบต่อการให้บริการประชาชน และเพื่อสนับสนุนการผลิตบุคลากรรองรับการขยายงานด้านระบบการแพทย์ฉุกเฉินในจังหวัดปทุมธานี โรงพยาบาลลาดหลุมแก้ว จะจัดตารางฝึกขึ้นเดือนละรุ่นต่อเนื่องไปตลอด ประมาณปีละ 10 - 12 รุ่น รุ่นละ 30 คน

คาดการณ์ว่าจะมีผู้เข้ารับการอบรมจนครบหลักสูตร ได้รับประกาศนียบัตร สามารถปฏิบัติการได้จำนวนทั้งสิ้น 360 คนต่อปี เพื่อทดแทน ในส่วนที่ลาออก และย้ายไปปฏิบัติภารกิจในหน่วยปฏิบัติการแห่งอื่นรวมทั้ง รองรับผลิตบุคลากรหน่วยงานที่จะเปิด ศูนย์กู้ชีพเพิ่ม

1.2.4 โครงสร้างกำลังแรงงาน

ผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2566 ของสำนักงานสถิติจังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่าจังหวัดปทุมธานี มีจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป รวมทั้งสิ้น 1,673,187 คน ซึ่งอยู่ในกำลังแรงงาน 1,160,068 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 69.3 และเป็นผู้ที่อยู่นอกในกำลังแรงงาน 513,119 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.7 สำหรับกลุ่มผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 1,160,068 คน นั้นแยกได้เป็น ผู้มีงานทำ 1,136,472 คน คิดเป็น ร้อยละ 67.9 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน และผู้ว่างงาน หมายถึง ผู้ไม่มีงานทำและพร้อมที่จะทำงานมีจำนวน 23,596 คน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงาน ร้อยละ 2.0

ตาราง 1.32 โครงสร้างกำลังแรงงานและอัตราผู้ว่างงานจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2563 - 2566

สถานภาพแรงงาน	2563		2564		2565		2566	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยอดรวม	**1,330,502**	**100.0**	**1,402,701**	**100.0**	**1,646,353**	**100.0**	**1,673,187**	**100.0**
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	928,048	69.8	966,752	69.0	1,091,811	66.468.34	1,160,068	69.3
ผู้มีงานทำ	914,882	68.7	943,377	67.3	1,082,728	65.8	1,136,472	67.9
ผู้ว่างงาน	14,166	1.1	23,375	1.7	9,083	0.6	23,596	1.4
ผู้ที่รอฤดูกาล	-	-	-	-	-	-	-	-
ผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน	402,454	30.2	435,949	31.0	554,542	33.6	513,119	30.7
อัตราการว่างงาน	**1.4**		**3.1**		**2.4**		**2.0**	

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร จังหวัดปทุมธานีไตรมาส 3 ของทุกปี

1.2.5 การจ้างงานและการคุ้มครองแรงงาน

ข้อมูลของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน ระบุว่าในปี พ.ศ. 2566 จังหวัดปทุมธานีมีสถานประกอบการ และลูกจ้างซึ่งภาครัฐจะต้องดูแลให้เกิดความเป็นธรรมในการจ้างงานและเป็นไปตามกฎหมายการคุ้มครองแรงงานทั้งสิ้น 15,027 แห่ง และจำนวนลูกจ้างทั้งสิ้น 438,568 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2565 ร้อยละ 4.5 ในขณะที่สถานประกอบการเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี พ.ศ. 2562 โดยส่วนใหญ่ เป็นการเพิ่มของสถานประกอบการขนาดเล็กหรือ SMEs ที่มีจำนวนลูกจ้างไม่ถึง 50 คน

ตาราง 1.33 จำนวนสถานประกอบการและลูกจ้าง จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ พ.ศ. 2563 – 2566

ขนาดของสถานประกอบการ (คนทำงาน)	2563		2564		2565		2566	
	สถานประกอบการ	ลูกจ้าง	สถานประกอบการ	ลูกจ้าง	สถานประกอบการ	ลูกจ้าง	สถานประกอบการ	ลูกจ้าง
รวมยอด	**11,308**	**419,335**	**12,182**	**11,308**	**419,335**	**12,182**	**15,027**	**438,568**
1 - 4	4,014	9,588	4,353	4,014	9,588	4,353	5,960	13,178
5 - 9	2,913	19,863	3,233	2,913	19,863	3,233	4,244	29,916
10 - 19	1,422	19,262	1,529	1,422	19,262	1,529	1,577	21,634
20 - 49	1,701	53,301	1,688	1,701	53,301	1,688	1,797	55,409
50 - 99	512	35,584	613	512	35,584	613	701	48,883
100 - 299	520	87,362	537	520	87,362	537	517	86,035
300 - 499	119	44,685	116	119	44,685	116	113	42,626
500 - 999	55	37,702	76	55	37,702	76	78	52,373
> 1,000	52	111,988	37	52	111,988	37	40	88,514

ที่มา : กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

ในปี 2566 มีลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานทั้งสิ้น 4,000 คน เพิ่มขึ้นเล็กน้อย เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย โดยนับในทุกกรณี ในปี 2565 มีอัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 8.37 ราย และในปี 2566 เพิ่มขึ้นเป็น 8.45 ราย หากนับเฉพาะกรณีร้ายแรงอัตราดังกล่าวในปี 2565 เป็น 2.51 ราย และในปี 2566 ลดลงเล็กน้อยเป็น 1.91 ควรการบังคับใช้กฎหมายรวมทั้งรณรงค์สร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างลูกจ้างและนายจ้างทำให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มขึ้น

ตาราง 1.34 ลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามความร้ายแรง พ.ศ. 2562– 2566

ความร้ายแรง	2562	2563	2564	2565	2566
รวมยอด	**4,119**	**4,166**	**3,869**	**3,878**	**4,000**
ตาย	22	35	20	31	23
ทุพพลภาพ	-	-	-	1	-
สูญเสียอวัยวะบางส่วน	54	59	26	26	35
หยุดงานเกิน 3 วัน	1,228	1,239	1,189	1,106	846
หยุดงานไม่เกิน 3 วัน	2,815	2,833	2,634	2,714	3,096
จำนวนลูกจ้างในข่ายกองทุนเงินทดแทน	**458,408**	**442,193**	**446,806**	**463,070**	**473,398**
อัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย					
นับทุกกรณี	8.9	9.4	8.66	8.37	8.45
นับกรณีร้ายแรง	2.7	2.8	3.0	2.76	2.51

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน ณ เดือนธันวาคม 2566

ในปี 2564 จังหวัดปทุมธานี มีสถานประกอบการที่เป็นนายจ้างที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานประกันสังคมทั้งสิ้น 18,765 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 682 แห่ง (ร้อยละ 3.8) มีจำนวนผู้ประกันตนอยู่ในลำดับต้น ๆ ของประเทศ โดยมีผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จำนวน 446,050 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 4,470 คน (ร้อยละ 1.0) ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 หมายถึง ผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามมาตรา 38(2) คือ สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง และได้แจ้งความประสงค์เป็นผู้ประกันตนต่อ จำนวน 100,531 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 8,198 คน (ร้อยละ 8.9)

ตาราง 1.35 สถิติกองทุนประกันสังคม จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2560 - 2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564
จำนวนสถานประกอบการ (แห่ง)	15,457	16,594	17,575	18,083	18,765
จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมตามมาตรา 33 (คน)	411,482	449,601	457,891	441,580	446,050
จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมตามมาตรา 39 (คน)	71,662	81,297	85,359	92,333	100,531
จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม ตามมาตรา 40(คน)	48,651	55,652	62,121	66,585	335,909
การใช้บริการของผู้ประกันตน					
กรณีเจ็บป่วย (ครั้ง)	1,887,941	1,752,556	1,932,058	1,709,767	1,622,692
กรณีทุพพลภาพ (ราย)	56	75	534	604	655
กรณีตาย (ราย)	928	1,085	1,145	1,206	1,694
กรณีคลอดบุตร (ราย)	9,920	9,761	10,032	9,814	8,840
กรณีสงเคราะห์บุตร (ราย)	13,369	52,687	53,636	51,847	51,000
กรณีชราภาพ (ราย)	53,889	15,566	18,533	22,216	27,191
ว่างงาน (ราย)	5,601	6,079	6,691	14,831	9,797

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน

1.2.6 แรงงานต่างด้าว

นอกจากลูกจ้างผู้ใช้แรงงานคนไทยที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นชาวต่างด้าวอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน โดยปัจจุบันมีคนงานต่างด้าวและผู้ติดตามที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดทั้งสิ้น ๑๗๘,๖๗๙ คน เป็นผู้เข้าเมืองเป็นแรงงานมีฝีมือและอื่นๆ ๔,๐๐๖ คน และผู้ที่เข้าเมืองเป็นแรงงานประเภททั่วไป ๑๗๔,๖๗๓ คน โดยจำนวนแรงงานต่างด้าวได้เพิ่มขึ้นหลังจากการระบาดของโรคโควิด ๑๙ ได้ผ่านพ้นไป

ปัญหาแรงงานต่างด้าวส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสังคมการสาธารณสุข สวัสดิการสังคมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งปัญหาความมั่นคงและการค้ามนุษย์ตามมาอีกมากมายจังหวัดปทุมธานีได้จัดตั้งศูนย์บริการร่วมเพื่อรวบรวมข้อมูลของแรงงานต่างด้าว ณ ตลาดไท โดยมีการบูรณากา รการแก้ไขปัญหาดังกล่าวระหว่างผู้ประกอบการที่มีการใช้แรงงานต่างด้าวกับหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีข้อมูลในการติดตามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที และเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจะต้องพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการบริหารจัดการต่อไป

ตาราง 1.36 จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานจังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ. 2563 - 2567

ลักษณะการเข้าเมืองและเพศ	2563	2564	2565	2566	2567
รวมทั้งสิ้น	**132,824**	**120,305**	**130,706**	**178,679**	**178,679**
แรงงานมีฝีมือและอื่นๆ	3,501	3,344	3,968	4,006	4,006
แรงงานประเภททั่วไป	129,323	116,961	126,738	174,67	174,673

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2567

1.2.7 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนคดีของปี พ.ศ. 2565 กับปีที่ผ่านมา จังหวัดปทุมธานี มีคดีความผิดพิเศษ(กลุ่มที่ 3) โดยรวมเกิดเพิ่มขึ้น 106 คดี โดยคดีความผิดพิเศษ มีอัตราการเพิ่มขึ้นสูงสุด ร้อยละ 28.7 รองลงมาเป็นคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (กลุ่มที่ 4) โดยรวมเกิดเพิ่มขึ้นจำนวน 1,306 คดี คดีเกี่ยวกับทรัพย์และกลุ่มคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและเพศ ลดลงรวม 122 คดี ตามลำดับ

ตาราง 1.37 สถิติคดีอาญา 4 กลุ่ม จำแนกตามประเภทคดีที่รับแจ้ง จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2564– 2565

ประเภทความผิด	2564		2565		เปรียบเทียบ	
	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	เพิ่ม/ลด	ร้อยละ
กลุ่มที่ 1. คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย และเพศ	359	348	338	324	-21	5.8
กลุ่มที่ 2. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	1,184	1,037	1,094	1,001	-91	7.7
กลุ่มที่ 3. คดีความผิดพิเศษ	369	284	475	369	+106	28.7
กลุ่มที่ 4. ความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	11,819	13,163	13,125	13,125	+1,306	11.1

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี

1.2.8 การจราจรและอุบัติเหตุทางถนน

จังหวัดปทุมธานีเป็นเส้นทางผ่านที่จะเดินทางไปสู่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางตอนบน ความคับคั่งของการจราจรจึงมีมากกว่าจังหวัดอื่นๆ และมีพื้นที่ใกล้ชิดกับกรุงเทพมหานคร จึงมีสถานประกอบการ บ้านจัดสรร และยานพาหนะเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นในทุกๆปี ประกอบกับในช่วงเทศกาลสำคัญๆ มักจะมีการเดินทางสัญจรมากกว่าปกติหลายเท่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลอุบัติเหตุทางถนนในช่วงที่ผ่านมา พบว่า การเมาสุราเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุสูงสุด รองลงมา คือ ขับรถเร็วเกินกำหนด รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุด การไม่สวมหมวกนิรภัยเป็นพฤติกรรมเสี่ยงสูงสุด ถนนนอกเขตทางหลวงแผ่นดิน ได้แก่ ถนนชุมชน/หมู่บ้าน และเทศบาล เป็นถนนที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ช่วงเวลา 16.01- 20.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุด กลุ่มวัยแรงงานเป็นกลุ่มที่บาดเจ็บและเสียชีวิตมากที่สุด และผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ ซึ่งปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุมีอยู่หลายประการ โดยแยกเป็นปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านคน

- ความสามารถในการขับขี่ยานพาหนะลดลงจากการดื่มของมึนเมา หรือการใช้ยาเสพติด

- สภาพร่างกายไม่พร้อมในการควบคุมเนื่องจากมีสภาพร่างกายอ่อนเพลียจากการขับรถเป็นเวลานาน และการพักผ่อนไม่เพียงพอทำให้มีโอกาสหลับใน หรือการตัดสินใจของผู้ขับขี่ช้าลง

- ผู้ขับขี่และผู้โดยสารยานพาหนะมีพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้รถใช้ถนน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับรถขณะเมาสุรา ขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ขับรถโดยไม่มีความรู้ความชำนาญไม่มีใบอนุญาตขับขี่ ไม่สวมหมวกนิรภัย ไม่คาดเข็มขัดนิรภัย และไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรเกี่ยวกับสัญญาณไฟจราจร ป้ายจราจร และเครื่องหมายจราจร

- ความประมาทเลินเล่อของผู้ขับขี่ยานพาหนะ และผู้ใช้ทาง

2) ปัจจัยด้านยานพาหนะ

- ขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์พื้นฐานในรถยนต์ คือ ความสมบูรณ์ของอุปกรณ์ยานพาหนะที่พร้อมใช้งานได้อย่างปลอดภัย

- ขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ความปลอดภัย คือ อุปกรณ์ที่ช่วยป้องกันหรือลดความรุนแรงต่อการบาดเจ็บในขณะเกิดอุบัติเหตุ

- การปรับแต่งสภาพยานพาหนะ คือ ยานพาหนะที่มีการดัดแปลงและใช้งานผิดประเภทส่งผลต่อประสิทธิภาพและมาตรฐานความปลอดภัยของยานพาหนะ

- การบรรทุกที่ไม่ปลอดภัย คือ ยานพาหนะมีการบรรทุกน้ำหนัก บรรทุกสูงเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย และการบรรทุกคนโดยสารบนกระบะที่ไม่มีอุปกรณ์ปิดกั้นหรือบรรทุกคนจำนวนมากเกินไป ส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตในคราวเดียวเป็นจำนวนมากเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ

- สภาพการจราจรที่หนาแน่น เนื่องจากการเดินทางเข้า- ออก กรุงเทพมหานครในช่วงเวลาเดียวกัน

- อุปกรณ์ควบคุมการจราจร คือ เครื่องหมายจราจร ป้ายจราจร สัญญาณไฟจราจรมีสภาพไม่สมบูรณ์ และมีการติดตั้งในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมหรือมองเห็นได้ไม่ชัดเจน

- ลักษณะทางกายภาพของถนนไม่สมบูรณ์ เช่น ถนนชำรุด มีการก่อสร้างถนนใหม่ถนนอยู่ระหว่างการซ่อมแซม มีกองวัสดุก่อสร้างกีดขวางทางจราจร ตลอดจนไม่มีสัญญาณเตือนในระยะที่เหมาะสม

- ไฟฟ้าส่องสว่างชำรุด และไม่เพียงพอสำหรับการมองเห็นสภาพถนน รถ คน หรือสัตว์เดินข้ามถนน

- อุปสรรคทางธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศและทัศนวิสัยที่ไม่ดี ทำให้ผู้ขับขี่มีความสามารถในการขับขี่ลดลง และอาจส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้

- สิ่งกีดขวางตกหล่นบนช่องทางจราจร ส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้

1.3 โครงสร้างพื้นฐาน

1.3.1 ไฟฟ้า

พื้นที่จังหวัดปทุมธานีอยู่ในเขตความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยมีสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจำนวน 9 แห่งให้บริการ จากข้อมูลการให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในปีที่ผ่านมามีผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 616,137 ราย มียอดการใช้ไฟฟ้ารวม 8,160.22 ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง

ตาราง 1.38 ผู้ใช้ไฟฟ้า และปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า จำแนกตามประเภทผู้ใช้ ปี พ.ศ. 2561 – 2566

ประเภทผู้ใช้	2561	2562	2563	2564	2565	2566
จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า	514,460	533,945	551,397	574,371	591,610	616,137
พลังงานไฟฟ้าที่ (ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง)	7,462.40	9,922.10	7,769.99	7,568.36	7,858.65	8,160.22

ที่มา: การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

1.3.2 ประปา

จังหวัดปทุมธานีอยู่ในเขตความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาค จำนวน 4 แห่ง ผลิตน้ำประปาปริมาณ 68.7 ล้านลูกบาศก์เมตร และจ่ายน้ำให้กับผู้ใช้น้ำในจังหวัดปทุมธานีทั้งสิ้น 384,308 ราย ปริมาณน้ำ ที่จำหน่ายทั้งสิ้น 123.3 ล้านลูกบาศก์เมตร

ตาราง 1.39 ผู้ใช้น้ำ และปริมาณการใช้น้ำ จำแนกตามสาขาของการประปาส่วนภูมิภาค ปี พ.ศ. 2563 – 2566

รายการ	2563	2564	2565	2566
ผู้ใช้น้ำ (ราย)	356,348	369,273	384,308	399,163
ปริมาณน้ำผลิตจริง (ลูกบาศก์เมตร)	42,306,278	55,713,724	68,670,760	74,029,890
ปริมาณน้ำขาย (ลูกบาศก์เมตร)	120,719,501	121,591,016	123,386,842	130,014,466

ที่มา: การประปาส่วนภูมิภาค

1.3.3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

จังหวัดปทุมธานี มีโครงข่ายให้บริการสื่อสารครอบคลุมทั้งจังหวัดจากผู้ให้บริการเครือข่ายสื่อสารโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile) โทรศัพท์บ้าน (Fix Line) และอินเทอร์เน็ต จากข้อมูลการสำรวจการใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2565 พบว่าประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่มีอยู่ประมาณ 1,497.60 พันคนนั้น มีการใช้โทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 97.49 และ การมีโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 95.2 ซึ่งการมีและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภายในจังหวัดปทุมธานีมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 1.40 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ พ.ศ. 2563 – 2565

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	จำนวน			ร้อยละ		
	2563	2564	2565	2563	2564	2565
การใช้อินเทอร์เน็ต	**1,497.60**	**1,512.84**	**1,763.61**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
ใช้	1,310.24	1,405.47	1,655.98	87.49	92.90	93.90
ไม่ใช้	187.37	107.37	107.64	12.51	7.10	6.10
การใช้โทรศัพท์มือถือ	**1,497.60**	**1,512.84**	**1,763.61**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
ใช้	1,438.53	1,462.42	1,719.39	96.06	96.67	97.49
ไม่ใช้	59.07	50.42	44.23	3.94	3.33	2.51
การมีโทรศัพท์มือถือ	**1,497.60**	**1,512.84**	**1,763.61**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
มี	1,339.84	1,422.70	1,678.22	89.47	94.04	95.16
ไม่มี	157.76	90.14	85.39	10.53	5.96	4.84

ที่มา : สำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2563 - 2565 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1.3.4 การคมนาคม

ทางรถยนต์ มีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญผ่านพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ดังนี้

- ทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นทางหลวงสายหลักเชื่อมกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล กับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านอำเภอลำลูกกา อำเภอธัญบุรี และอำเภอคลองหลวง

- ทางหลวงพิเศษหมายเลข 91 หรือ **ถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร รอบที่ 3** เป็นโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายหลัก มีระยะทางยาว 245 กิโลเมตร เป็นโครงข่ายทางหลวง ที่มีความสำคัญในการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งกับพื้นที่บริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงเอเชียสาย 2 และ ทางหลวงเอเชีย สาย 123 ผ่านปทุมธานี ที่พื้นที่อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอหนองเสือ อำเภอธัญบุรี และอำเภอลำลูกกา

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 305 หรือถนนรังสิต–นครนายก เป็นถนนแนวตะวันตก–ตะวันออก เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดปทุมธานีกับจังหวัดนครนายก ระยะทางตลอดทั้งสาย 74.811 กิโลเมตร และเป็นเส้นทางอำนวยความสะดวกการเดินทางเข้าสู่จังหวัดนครนายกและจังหวัดใกล้เคียง โดยไม่ต้องใช้ถนนพหลโยธิน

- ทางหลวงหมายเลข 306 เป็นทางหลวงสายหลักในแนวเหนือ-ใต้ เชื่อมต่อกับจังหวัดนนทบุรี ผ่านย่านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมที่สำคัญของจังหวัด มีปริมาณการจราจรหนาแน่น

- ทางหลวงหมายเลข 307 เป็นทางหลวงสายหลักในเขตผังเมืองรวมแนวเหนือ-ใต้ เชื่อมโครงข่ายรอบนอกที่สำคัญ ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 345, 346 และทางหลวงหมายเลข 306 ผ่านย่านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และสถานที่ราชการของจังหวัด มีการพัฒนาพื้นที่สองข้างทาง และมีปริมาณการจราจรหนาแน่นมาก

- ทางหลวงหมายเลข 345 เป็นโครงข่ายทางหลวงสายหลักด้านทิศใต้ที่สำคัญของทางหลวงวงแหวนรอบนอก ไปยังจังหวัดภาคใต้ ภาคตะวันตก และภาคเหนือ

- ทางหลวงหมายเลข 346 (ปทุมธานี - ลาดหลุมแก้ว) เชื่อมจังหวัดปทุมธานี กับจังหวัดนครปฐม และจังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านอำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอลาดหลุมแก้ว

- ทางหลวงหมายเลข 347 (บางพูน - ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร) เป็นทางหลวงสายหลักด้านทิศเหนือที่เชื่อมกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และภาคเหนือ ผ่านอำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอสามโคก

- ถนนกาญจนาภิเษก หรือ **ถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร** มีระยะทางส่วนใหญ่เป็น **ทางหลวงพิเศษหมายเลข 9** เป็นถนนสายสำคัญที่มีเส้นทางเชื่อมต่อกันเป็นวงแหวนล้อมรอบตัวเมืองกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย มีระยะทางตลอดทั้งสายรวม 168 กิโลเมตร

ทางรถไฟ มีเส้นทางรถไฟผ่านพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ดังนี้มีเส้นทางรถไฟสายเหนือ และสายตะวันออกเฉียงเหนือผ่าน โดยมีจุดจอดรถที่สถานีรถไฟรังสิต และสถานีเชียงราก และมีจุดจอดรับส่งผู้โดยสารระยะสั้นเพื่อเดินทางไปยังกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ที่หมู่บ้านรัตนโกสินทร์ รถไฟฟ้า 2 เส้นทาง คือ รถไฟฟ้าสายสีแดง (บางซื่อ - รังสิต) มีสถานีที่จังหวัดปทุมธานี 2 สถานี คือ สถานีหลักหก และสถานีรังสิต กำหนดเปิดให้บริการปลายปี 2564 รถไฟฟ้าสายสีเขียว (หมอชิต – สะพานใหม่ – คูคต) มีสถานีในพื้นที่ จังหวัดปทุมธานี 1 สถานี คือ สถานีคูคต

ตาราง1.41จำนวนถนนทางหลวงจำแนกตามประเภทและหน่วยงานที่รับผิดชอบ พ.ศ.2565

รายการ	รวม	จำแนกตามประเภทวัสดุ		จำแนกตามปริมาณช่องจราจร			
		คอนกรีต	ลาดยาง	หนึ่งช่องจราจร	สองช่องจราจร	สี่ช่องจราจร	มากกว่าสี่ช่องจราจร
แขวงทางหลวงปทุมธานี							
จำนวน (เส้นทาง)	16	9	7	2	2	2	10
ระยะทาง (กม.)	252.1	99.1	153.1	28.05	54.48	71.74	97.79
แขวงทางหลวงชนบทปทุมธานี							
จำนวน (เส้นทาง)	30	-	30	-	29	1	-
ระยะทาง (กม.)	476.62	36.62	440.50	-	469.07	7.543	-

ที่มา : แขวงการทางปทุมธานี และแขวงทางหลวงชนบทปทุมธานี

1.4 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.4.1 ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดปทุมธานี ไม่มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มีเพียงเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพุวาราม สังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยได้รับการประกาศเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2551 เป็นต้นมา ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 74 ไร่ นอกจากนี้ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี ยังมีหน้าที่กำกับ ดูแล การอนุญาตให้ทำอุตสาหกรรมไม้ และของป่าหวงห้าม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรลักษณะอุตสาหกรรมต่อเนื่อง	จำนวน	12 ราย
2. โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักร (โรงเลื่อยจักร)	จำนวน	11 ราย
3. โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐกรรม	จำนวน	169 ราย
4. โรงค้าไม้แปรรูป	จำนวน	105 ราย
5. สถานที่ค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าซึ่งสิ่งประดิษฐ์	จำนวน	120 ราย
6. ใบอนุญาตค้าของป่าหวงห้าม	จำนวน	5 ราย
ผู้ประกอบการรวมทั้งหมด		422 ราย

สำหรับในส่วนการปฏิบัติการป้องกันการลักลอบทำไม้พยุง หรือไม้มีค่าทางเศรษฐกิจที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเข้าในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ได้เตรียมป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย โดยมีศูนย์ประสานงานแก้ไขปัญหาลักลอบตัดไม้พยุง ตั้งอยู่ ณ สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 9 (อุบลราชธานี) ในส่วนของกรมป่าไม้ มีศูนย์ประสานงานป่าไม้ปทุมธานี สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 5 (สระบุรี)

1.4.2 ทรัพยากรสัตว์ป่า

จังหวัดปทุมธานี มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพุวาราม สังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยได้รับการประกาศเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2551 เป็นต้นมา ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 74 ไร่ เป็นถิ่นที่อาศัยเก่าแก่ของนกปากห่าง จากการสำรวจเมื่อปี 2539 พบจำนวน 84,788 ตัว และพบที่อาศัยในพื้นที่อื่นอีก 254 ชนิด ทั้งที่เป็นนกประจำถิ่นและนกอพยพ

1.4.3 ทรัพยากรน้ำบาดาล

จากข้อมูลทุติยภูมิการศึกษาของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า จังหวัดปทุมธานีอยู่ในแอ่งเจ้าพระยาตอนล่าง ซึ่งครอบคลุมที่ราบลุ่มภาคกลางนับตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์ ลงมาถึง ปากแม่น้ำ เป็นบริเวณที่มีตะกอนทับถมจนเกิดเป็นชั้นน้ำ ประกอบด้วยชั้นกรวดทรายสลับด้วยดินเหนียวในระดับความลึกประมาณ 650 เมตร ตะกอนเหล่านี้แบ่งออกเป็น 8 ชั้นน้ำ ซึ่งแต่ละชั้นไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงชลศาสตร์ ซึ่งกันและกัน และเป็นชั้นน้ำที่แผ่ขยายออกไปในแนวราบอย่างกว้างขวาง และมีคุณสมบัติทางอุทกธรณีเฉพาะตัว ชั้นนำ ทั้ง 8 ชั้น ประกอบด้วย

(ก)	ชั้นน้ำกรุงเทพ	ลึกประมาณ	50	เมตร
(ข)	ชั้นน้ำพระประแดง	ลึกประมาณ	100	เมตร
(ค)	ชั้นน้ำนครหลวง	ลึกประมาณ	150	เมตร
(ง)	ชั้นน้ำนนทบุรี	ลึกประมาณ	200	เมตร
(จ)	ชั้นน้ำสามโคก	ลึกประมาณ	300	เมตร
(ฉ)	ชั้นน้ำพญาไท	ลึกประมาณ	400	เมตร
(ช)	ชั้นน้ำธนบุรี	ลึกประมาณ	450	เมตร
(ซ)	ชั้นน้ำปากน้ำ	ลึกประมาณ	550	เมตร

จังหวัดปทุมธานี มีการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ประมาณ 258,341 ลบ.ม./วัน โดยชั้นน้ำที่ใช้มากที่สุดคือ ชั้นน้ำนครหลวง ชั้นน้ำนนทบุรี และชั้นน้ำพระประแดง เนื่องจากให้น้ำบาดาลที่มีปริมาณมากและคุณภาพดี พื้นที่มีการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้มากที่สุด ได้แก่ อำเภอคลองหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอธัญบุรีในปริมาณ 120,522, 73,837 และ 36,654 ลบ.ม./วัน ตามลำดับ หรือร้อยละ 46.65, 28.58, และ 14.19 ของปริมาณการสูบน้ำบาดาลทั้งจังหวัด

แหล่งน้ำใต้ดินของจังหวัดปทุมธานี แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) แหล่งน้ำใต้ดินให้ปริมาณน้ำน้อย (1-50 ลบ.ม./ชั่วโมง) โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพดี แต่บางพื้นที่ เป็นน้ำกร่อยและมีตะกอนสนิมเจือปน พื้นที่ที่มีแหล่งน้ำประเภทนี้ ได้แก่ อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอหนองเสือ และอำเภอลำลูกกา

2) แหล่งน้ำใต้ดินให้ปริมาณน้ำมาก (5-200 ลบ.ม./ชั่วโมง) โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพเช่นเดียวกับแหล่งน้ำใต้ดิน ให้ปริมาณน้ำน้อย ได้แก่ พื้นที่อำเภอสามโคก อำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี และอำเภอเมืองปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานี เป็นพื้นที่วิกฤตจากการสูบน้ำบาดาล มีการใช้น้ำบาดาลสูง เนื่องจากพื้นที่ทั้งหมดเป็นที่ราบลุ่ม พบเป็นชั้นน้ำบาดาลในตะกอนหินร่วน ได้แก่ ชั้นน้ำที่ราบน้ำท่วมถึง ยุคควอเทอร์นารี (Qfd) หรือที่เดิมเรียกว่าชั้นน้ำเจ้าพระยา (Qcp) กระจายตัวครอบคลุมพื้นที่ทั่วจังหวัด น้ำบาดาลจะถูกกักเก็บอยู่ในชั้นกรวด และทรายที่สะสมตัวอยู่ในที่ราบลุ่มน้ำหลาก และบริเวณที่ราบต่ำของลุ่มน้ำเก่า และบริเวณจังหวัดปทุมธานีมีการสะสมตัวของชั้นหินบาดาลอยู่หลายชั้น พบว่ามีการเจาะบ่อบาดาลในชั้นน้ำพระประแดง ชั้นน้ำนครหลวง ชั้นน้ำนนทบุรี ชั้นน้ำสามโคก และชั้นน้ำพญาไท ที่ระดับความลึกตั้งแต่ 100-360 เมตร ระดับน้ำปกติ (Static level) มีค่าอยู่ระหว่าง 10-45 เมตร ส่วนใหญ่จะพบชั้นน้ำคุณภาพดีที่ระดับความลึกตั้งแต่ 180 เมตรขึ้นไป ตั้งแต่อำเภอเมืองปทุมธานี ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ไปจนถึงอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จะพบที่ระดับลึกมากขึ้นถึง 300-360 เมตร ในส่วนของผลการวิเคราะห์ทางเคมีพบว่าคุณภาพของน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคได้เป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาเทียบกับมาตรฐานน้ำบาดาลเพื่อการบริโภค ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความลึกของชั้นน้ำที่พัฒนาขึ้นมาใช้ด้วย สรุปได้คือ เหล็กโดยรวมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แมงกานีส คลอไรด์ ความกระด้าง และค่าความกร่อยเค็ม โดยสรุปอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ไม่เกินปริมาณที่ยอมรับได้พบว่าบางส่วนของตำบลโสนลอย ตำบลพิมลราช และตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีปริมาณเกลือทั้งหมดที่ละลายในน้ำสูงกว่า 600 มิลลิกรัมต่อลิตร แสดงว่ามีโอกาสที่จะเจาะพบน้ำบาดาลคุณภาพกร่อยถึงเค็มในพื้นที่ดังกล่าว

ภาพรวมของปริมาณการใช้น้ำบาดาลของจังหวัดปทุมธานีในอดีต พบว่า มีอัตราการใช้น้ำเกินกว่า 100,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี คิดเป็นสัดส่วนพื้นที่ประมาณ 70-80 ซึ่งเกณฑ์การใช้น้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีอัตราใช้น้ำอยู่ในระดับ 50,000 – 100,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี จะเห็นว่าอัตราการใช้น้ำบาดาลจังหวัดปทุมธานีอยู่ในเกณฑ์สูง มีการใช้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจทำให้แรงดันของน้ำบาดาลลดต่ำลงอย่างรวดเร็วได้ โดยไม่มีการคืนตัว ผลสืบเนื่องที่เกิดมาคือ การทรุดตัวของแผ่นดิน การไหลซึมของน้ำเค็มรุกล้ำเข้ามาในชั้นน้ำบาดาล ซึ่งตั้งแต่เดิมเคยจืด ดังนั้นการใช้น้ำบาดาลในจังหวัดปทุมธานี ควรจะเพิ่มความระมัดระวังในส่วนของปริมาณน้ำที่จะนำขึ้นมาใช้ เพื่อยืดอายุของชั้นน้ำคุณภาพดีให้ยาวนานขึ้น

มติ ครม. โดยย่อ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2546 เรื่อง ปัญหาใช้น้ำบาดาลเพื่อป้องกันการเกิดแผ่นดินทรุดตัวและน้ำใต้ดินเค็มจึงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

1. ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งระบบน้ำประปานครหลวง และการประปาส่วนภูมิภาคเข้าถึงหรือสามารถเชื่อมต่อกับระบบประปาได้แล้ว จะอนุญาตให้ประชาชนและผู้ประกอบการใช้น้ำบาดาลต่อไปได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2546

2. กรณีการใช้น้ำบาดาลของชุมชนและหมู่บ้านจัดสรรบางแห่ง ที่กลายเป็นทรัพย์สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของสถาบันการเงิน ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาตเชื่อมต่อระบบประปาให้ประสานกับสถาบันการเงิน

3. ให้กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควบคุมกำกับดูแลโรงงานและสถานประกอบการไม่ให้ปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำธารสาธารณะ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

แนวโน้มสถานการณ์ทรัพยากรน้ำบาดาลในปัจจุบัน พบว่า มีแนวโน้มดีขึ้นทั้งคุณภาพและปริมาณ โดยอัตราการใช้น้ำบาดาลยังอยู่ในช่วงที่ไม่เกินค่าวิกฤตที่กำหนด คือ ไม่เกิน 100,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี เนื่องจากมีผู้ประกอบกิจการยกเลิกการใช้น้ำบาดาลแล้วจำนวนหนึ่ง

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี มีหน้าที่กำกับ ดูแลการประกอบกิจการน้ำบาดาล ซึ่งในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 553 บ่อ แบ่งออกเป็นประเภท

- ธุรกิจ (อุตสาหกรรม)	จำนวน	315	บ่อ
- ธุรกิจ (บริการ)	จำนวน	52	บ่อ
- ธุรกิจ (การค้า)	จำนวน	34	บ่อ
- อุปโภคบริโภค	จำนวน	139	บ่อ
- เกษตรกรรม	จำนวน	13	บ่อ

1.4.4 คุณภาพน้ำ

จังหวัดปทุมธานีมีการเพิ่มขึ้นของชุมชนอย่างรวดเร็ว มีโครงการหมู่บ้านจัดสรรโรงงานอุตสาหกรรม และกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้น ต่างก็เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดน้ำเสียด้วยกันทั้งสิ้น

ข้อมูลค่าเฉลี่ยรายปีของ ปี พ.ศ. 2562 – 2566 ของผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำอัตโนมัติของจังหวัดปทุมธานี 2 แห่ง ได้แก่ สถานีสำแล และสถานีสามโคก ที่ทำการตรวจวัดแม่น้ำเจ้าพระยา พบว่า คุณภาพน้ำอยู่ในประเภทที่ 4 ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 นั่นหมายถึงเป็นแหล่งนั้นได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถใช้ประโยชน์เพื่อ การอุปโภคและบริโภคได้โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และสามารถใช้ในการอุตสาหกรรมได้

ตาราง 1.42 ค่าเฉลี่ยรายปีของ ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำอัตโนมัติ พ.ศ. 2562-2566

ค่าที่ตรวจวัด	2562	2563	2564	2565	2566
สถานี CH16.1 ประปาสำแล					
ออกซิเจนละลาย DO (mg/l)	4.0	3.2	N/A	7.0	4.5
BOD (mg/l)	0.8	0.3	N/A	1.3	1.3
แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด TCB (coliform)(MPN/100 ml)	2,700	2,200	N/A	2,200	4,600
แบคทีเรียกลุ่มฟิโคลิฟอร์ม FCB (Faecal coliform) (MPN/100 ml)	1,300	1,700	N/A	780	1,100
ประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์	4	4	N/A	4	4
สถานี CH17 บริเวณอำเภอสามโคก					
ออกซิเจนละลาย DO (mg/l)	4.7	3.6	N/A	4.5	4.6
BOD (mg/l)	3.6	0.4	N/A	1.4	1.3
แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด TCB (coliform)(MPN/100 ml)	1,100	7,900	N/A	3,300	2,000
แบคทีเรียกลุ่มฟิโคลิฟอร์ม FCB (Faecal coliform) (MPN/100 ml)	1,300	1,700	N/A	780	1,100
ประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์	4	4	N/A	4	4

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ ณ 11 มิถุนายน 2566

หมายเหตุ: NA

ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำ และจำแนกประเภทคุณภาพน้ำผิวดินไว้ 5 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 ได้แก่ แหล่งน้ำที่คุณภาพน้ำมีสภาพตามธรรมชาติโดยปราศจากน้ำทิ้งจากกิจกรรมทุกประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

(1) การอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติก่อน

(2) การขยายพันธุ์ตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตระดับพื้นฐาน

(3) การอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ของแหล่งน้ำ

ประเภทที่ 2 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

(1) การอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน

(2) การอนุรักษ์สัตว์น้ำ

(3) การประมง

(4) การว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ

ประเภทที่ 3 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

(1) การอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน

(2) การเกษตรh

ประเภทที่ 4 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

(1) การอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน

(2) การอุตสาหกรรม

ประเภทที่ 5 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการคมนาคม

1.4.5 คุณภาพอากาศ

ข้อมูลจากสถานีวัดคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ บริเวณมหาวิทยาลัยกรุงเทพวิทยาเขตรังสิต อำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี เฉลี่ยรายปีระหว่าง พ.ศ. 2563 – 2566 มีค่าไม่เกินค่ามาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ แต่มีค่าที่น่าเป็นห่วงในช่วงระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายนของทุกปี จะมีปริมาณของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมกรอน (PM10) ในอากาศเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ในปริมาณค่อนข้างสูง

กว่าในช่วงเดือนอื่นๆ คือจะอยู่ที่ระดับบ 50-95 ug/m^3แต่ยังไม่เกินค่ามาตรฐานที่ 120 ug/m^3 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยทั้งปีของ ปี 2566 อยู่ที่ 50.00ug/m^3

ตาราง 1.43 คุณภาพอากาศ จากสถานีวัดอากาศในจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2563 – 2566

เกณฑ์การวัด	ค่ามาตรฐาน	ค่าที่วัดได้เฉลี่ยทั้งปี			
		2563	2564	2565	2566
ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb) ของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2)	300	3	2	2	2
ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb) ของก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์(NO_2)	170	23	11	12	11
ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm) ของก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์(CO)	30	1.7	1.1	1.8	1.6
ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppm) ของก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์(CO)	9	1.3	0.9	1.2	1.3
ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)ของ ก๊าซโอโซน(O_3)	100	96	138	156	114
ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb) ของก๊าซโอโซน(O_3)	70	81	81	128	103
ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ug/m^3)ของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมกรอน (PM10)	120	35	39	44	50

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

1.4.6 คุณภาพเสียง

สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ ดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพเสียงโดยทำการวัดระดับเสียงในพื้นที่บริเวณมหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี นำผลที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2540) เรื่องกำหนดมาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไป ซึ่งกำหนดค่าระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ (dBA) จากการเฝ้าระวังและประเมินผล พบว่า ระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด

1.4.7 ขยะมูลฝอย

ปี 2566 มีปริมาณการเกิดขยะเฉลี่ย 2,022.0 ตัน/วัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่าน (ปี 2565 ปริมาณการเกิดขยะ 1,936.0 ตัน/วัน) มีปริมาณขยะรวม 738,052.88 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2565 คิดเป็นร้อยละ 4.2 อยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 525,541.6 ตัน นอกเขตเทศบาล 212,511.3 ตัน อำเภอคลองหลวง มีปริมาณขยะมากที่สุด 212,511.3 ตัน (ร้อยละ 30.3) รองลงมาคือ อำเภอลำลูกกา 149,065.8 ตัน (ร้อยละ

20.2) อำเภออำเภอธัญบุรี 145,932.2 ตัน (ร้อยละ 19.8) และเมืองปทุมธานี 129,979.6 ตัน (ร้อยละ 17.6) อำเภอที่มีปริมาณขยะน้อยที่สุด คือ อำเภอหนองเสือ 12,670.0 ตัน (ร้อยละ 1.7)

ตาราง 1.44 ปริมาณขยะมูลฝอย จำแนกรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2566

หน่วย : ตัน

อำเภอ	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
รวม	**738,052.9**	**525,541.6**	**212,511.3**
เมืองปทุมธานี	129,979.6	112,636.0	17,343.6
คลองหลวง	223,917.4	128,292.8	95,624.6
ธัญบุรี	145,932.2	145,932.2	-
หนองเสือ	12,670.0	3,479.9	9,190.2
ลาดหลุมแก้ว	54,265.6	31,501.3	22,764.3
ลำลูกกา	149,065.8	93,373.5	55,692.4
สามโคก	22,222.3	10,326.0	11,896.3

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี

1.4.8 ระบบกำจัดขยะมูลฝอย

จากแบบสำรวจข้อมูลติดตามตรวจสอบการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ปี 2560 พบว่าเทศบาล ทั้ง 14 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีดำเนินการเช่าพื้นที่ของเอกชนเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 7 แห่ง มีพื้นที่ประมาณ 67-0-0 ไร่ ใช้ไปแล้ว 43-0-0 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 64 พื้นที่ที่เป็นของเทศบาลเอง จำนวน 3 แห่ง มีพื้นที่ประมาณ 125-0-0 ไร่ ใช้ไปแล้ว 35-0-0 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28 ใช้พื้นที่กำจัดร่วมกับหน่วยงานอื่น จำนวน 3 แห่ง และเป็นที่สาธารณะประโยชน์ จำนวน 1 แห่ง มีพื้นที่ ประมาณ 14-0-0 ไร่ ใช้ไปแล้ว 8-0-0 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57

นอกจากนี้ยังพบว่าในเขตเทศบาล ส่วนมากใช้วิธีกำจัดขยะมูลฝอยแบบเทกองบนพื้นไถกลบครั้งคราว จำนวน 5 แห่ง แบบเทกองบนพื้นไถกลบทุกวัน จำนวน 4 แห่ง เทกองบนพื้นและฝังในหลุม ไถกลบทุกวันอย่างละ 2 แห่ง และเทกองบนพื้นแล้วเผา จำนวน 1 แห่ง ตามลำดับ

ในเขตเทศบาลมีปัญหาในการจัดซื้อที่ดินเพื่อใช้กำจัดขยะมูลฝอย จึงนิยมใช้บริการเช่าพื้นที่เอกชน เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็ว และไม่มีปัญหากับประชาชนในพื้นที่ตัวเอง

1.4.9 พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอย

จังหวัดปทุมธานี มีศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย รวม 2 แห่ง ดังนี้

1. ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมฝั่งตะวันออกของเทศบาลเมืองคูคต ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 14 ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

- เนื้อที่ประมาณ 230 ไร่ เริ่มดำเนินโครงการเมื่อปี 2537 โดย กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนงบประมาณ

- รูปแบบการดำเนินการเป็น แบบฝังกลบ

- ปัจจุบันหยุดดำเนินการ เนื่องจากมีปัญหาการร้องเรียนของประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียง

2. ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมฝั่งตะวันตกของเทศบาลเมืองปทุมธานี ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

- เนื้อที่ประมาณ 238 ไร่ เริ่มดำเนินโครงการเมื่อ ปี 2536

- รูปแบบการดำเนินการเป็น แบบฝังกลบ

- ปัจจุบันหยุดดำเนินการ เนื่องจากมีปัญหาการร้องเรียนของประชาชนในพื้นที่

1.4.10 ของเสียอันตราย

ของเสียอันตรายจากชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่จะมีแหล่งกำเนิดมาจากชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม และสถานพยาบาล ซึ่งของเสียอันตรายที่เกิดจากบ้านเรือนนั้นส่วนใหญ่จะทิ้งปนไปกับขยะมูลฝอยของชุมชน เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้า เป็นต้น ส่วนของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังคงถูกเก็บสะสมไว้ในโรงงานต่างๆ อย่างกระจัดกระจาย หรือถูกทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อมรวมกับขยะมูลฝอยของชุมชน เนื่องจากในปัจจุบันยังมีสถานที่บำบัดของเสียอันตรายไม่เพียงพอในการรองรับของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นทั้งหมด สำหรับขยะมูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาลต่างๆ โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อ ยกเว้นสถานพยาบาลขนาดเล็ก เช่น คลินิกต่าง ๆ จะทิ้งขยะมูลฝอยติดเชื้อปะปนไปกับขยะมูลฝอยทั่วไปของชุมชน จังหวัดปทุมธานีมีปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อประมาณ 215.79 กิโลกรัม/วัน และปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อนี้ประเมินโดยอ้างอิงจากโครงการศึกษาเปรียบเทียบความเหมาะสมของวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยกรมควบคุมมลพิษในปี พ.ศ. 2536 ซึ่งกำหนดอัตราการผลิตขยะมูลฝอยติดเชื้อโดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 0.26 กิโลกรัม/เตียง/วัน ส่วนของเสียอันตรายจากภาคเกษตรกรรมยังไม่มีการนำไปกำจัดโดยวิธีเฉพาะ ซึ่งการใช้สารเคมีทางการเกษตร เช่น ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ยเคมี เป็นต้น มีประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด หรือเท่ากับ 405,713 ลิตร (สำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี, 2544)